

VOGELBESCHERMING NEDERLAND

BESTUURSVERSLAG EN
JAARREKENING 2023

VERSLAG RAAD
VAN TOEZICHT 2023

Vogelbescherming
NEDERLAND

INHOUD BESTUURSVERSLAG 2023

	Pagina
1. Vooraf	004
2. Missie, visie en doelstellingen	006
3. Belangrijkste risico's en onzekerheden	008
4. Doelrealisatie	012
5. Financieel beleid	018
6. Governance	026
7. Communicatie met belanghebbenden	036
8. Vogelbescherming in 2024	038
Verslag van Raad van Toezicht Vogelbescherming 2023	040
Colofon en fotoverantwoording	078

INHOUD JAARREKENING

	Pagina
1. Kengetallen en kerncijfers	042
2. Jaarrekening 2023	044
2.1 Balans per 31 december	045
2.2 Staat van baten en lasten	046
2.3 Kasstroomoverzicht	047
2.4 Toelichting Jaarrekening	048
2.5 Toelichting op de balans per 31 december	053
2.6 Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen	062
2.7 Toelichting op de staat van baten en lasten	063
3. Overige informatie	068
4. Overige gegevens	070
4.1 Controleverklaring accountant	070
Bijlagen	
Bijlage 1. Model voor kostentoerekening	074
Bijlage 2. Begroting 2024	075
Bijlage 3. Kostenverdeelstaat 2023	076

Natuur leek in de verkiezingsstrijd in 2023 nagenoeg geen onderwerp te zijn. Opmerkelijk, want natuurherstel en stikstof vragen om een sterk beleid en keuzes van de overheid. Het scheelde dan ook weinig of het kabinet was niet over migratie gevallen maar over stikstof en natuurherstel. In de verkiezingsprogramma's van de partijen die na de verkiezingen aan zet waren, is natuur helaas een ondergeschoven kindje. En dat is teleurstellend. Natuur is immers niet links of rechts, maar belangrijk voor iedereen en de urgentie voor herstel en bescherming is enorm.

Méér natuur is bovendien een wens van de meeste Nederlanders. In nationaal onderzoek van I&O research (in 2021) gaf ruim 80 procent aan natuur belangrijk te vinden en bijna 70 procent wil dan ook meer natuur in Nederland. Mensen willen genieten van zingende vogels, een boswandeling of een ree in het weiland.

Dat zou niet het niet enige argument voor meer investeringen in natuur moeten zijn. Natuur maakt ons ook gezonder en draagt bij aan lagere zorgkosten. Ingenieursbureau SWECO berekende dat we met investeringen in de natuur tot vierhonderd miljoen euro op zorg en bijkomende kosten kunnen besparen. Bovendien voorkomt nu investeren in natuur, een onnodig hoge rekening in de toekomst. Hoe langer je wacht met natuurherstel, hoe verder die verslechtert en hoe duurder en soms onmogelijk het herstel wordt.

Natuur in slechte staat

Geld steken in natuurherstel doe je natuurlijk niet alleen voor mens en economie. Het gaat ook om die natuur zelf. Zo belangrijk als de Afrikaanse natuur is voor leeuwen, is de Nederlandse natuur dat voor vogels. Zo is onze Waddenzee onmisbaar voor miljoenen trekvogels. En wat te denken van de grutto's, waarvan in Europa veruit de meeste binnen onze landgrenzen broeden. Onze natuur is echter in hele slechte staat: na Malta het slechtste van de Europese

WERK VAN VOGELBESCHERMING IN 2023 URGENTER DAN OOI

Unie. Vorig jaar beloofden we tijdens de VN-biodiversiteitstop nog plechtig onze natuur te zullen herstellen. Die belofte maakt schuld.

Overbruggen van schijnbare tegenstellingen nodig

Natuur vind je ook op het boerenland. Boeren en natuur hoeven dan ook niet tegenover elkaar te staan. Landbouw is afhankelijk van de natuur, geen boer zal dat ontkennen. De afgelopen decennia is de balans tussen natuur en landbouw echter in het nadeel van de natuur omgeslagen. Zo zijn boerenlandvogels als de grutto en de veldleeuwerik aan het verdwijnen door te intensieve landbouwpraktijken. Natuurorganisaties en veel boeren staan klaar om die balans weer te herstellen, zodat er naast koeien en aardappels ook weer ruimte is voor natuur op het boerenland. Dat is goed voor die vogels, voor een duurzame en productieve landbouw én voor ons typische Nederlandse landschap met brede sloten en houtwallen. Zonder overheid gaat dat helaas niet lukken.

Dank aan iedereen die zich inzette voor vogels en natuur

Tot slot enkele woorden van dank aan iedereen die ons in 2023 hielp op te komen voor vogels en natuur. Dat waren vele particulieren en heel veel publieke en private partijen. Op basis van die steun konden we in 2023 weer mooie resultaten voor vogels en natuur laten zien.

Zo kwam mede dankzij onze lobby het bericht dat per 2025 nestgelegenheid als standaardvoorziening in het Bouwbesluit wordt opgenomen. Een kroon op het werk

van vele jaren en vooral dankzij samenwerking met marktpartijen tot stand gekomen.

We konden ook onze samenwerking met boeren van een nieuwe impuls voorzien, waardoor nieuwe vogelvriendelijke zuivelmerken konden worden toegevoegd aan onze webapp zuivelwijzer.nl. Bovendien kon op basis van ons advies een weidevogelparadijsje in Friesland worden gered.

De rechter gaf ons verder op vrijwel alle punten gelijk als het gaat om spieringvisserij in de Waddenzee. De overheid had nooit vergunningen aan vissers mogen verstrekken. Heel bijzonder was dat in 2023, na zoveel jaren onze poot stijf houden, het natuurherstel in de Hedwigepolder eindelijk vorm kreeg én dat vele vogels het gebied meteen wisten te vinden.

Dit waren slechts enkele voorbeelden van de impact die we, met de hulp van velen van u, konden bereiken. Het loont dus om te laten zien dat er telkens vogel- en natuurvriendelijke alternatieven zijn voor bestaand beleid. En bovendien dat het loont om volhardend door te gaan met ons werk.

Karsten Schipperheijn,
Directeur-bestuurder

Zeist, mei 2024

NB. Met dank aan Floris Italianer die ad interim de rol van directeur-bestuurder in 2023 vervulde.

MISSIE, VISIE EN DOELSTELLINGEN

2 Missie, visie en doelstellingen

Missie

Vogelbescherming Nederland komt op voor in het wild levende vogels en hun leefgebieden. In Nederland en wereldwijd. Samen met mensen die bescherming van vogels en natuur belangrijk vinden. Zo dragen we bij aan het behoud van de natuur en aan een leefbare wereld.

Visie

Vogelbescherming wil een wereld met een rijke verscheidenheid aan vogels en natuur, waar mensen van genieten en zich voor inzetten.

Belangrijkste doelstellingen

Vogelbescherming werkt op basis van vijfjarenplannen. Het Strategisch Meerjarenplan 2020-2025 (SMP) - waarvan op onze website een samenvatting staat www.vogelbescherming.nl/over-ons/organisatie/strategie beschrijft onze doelstellingen voor de vigerende periode. Hier volstaan we met onze belangrijkste doelen:

- Meer kerngebieden van voldoende omvang voor akker- en weidevogels.
- Verbetering van de basiskwaliteit van natuur buiten natuurgebieden in Nederland.
- Vitalere vogelpopulaties en leefgebieden in kust- en intergetijdengebieden.
- Meer voedsel en veiligheid voor vogels in het IJsselmeergebied.
- Natuurinclusief bouwen en beleid voor biodiversiteit is de norm in het stedelijk gebied.
- Betere bescherming van de trekroutes van vogels, vooral langs de trekroute waaraan ook Nederland ligt.

BELANGRIJKSTE RISICO'S EN ONZEKERHEDEN

3

3 Belangrijkste risico's en onzekerheden

In dit hoofdstuk belichten we de belangrijkste risico's en onzekerheden als het gaat om Vogelbescherming als organisatie. In 'vooraf' en in hoofdstuk 4 'doelrealisatie' staan de belangrijkste risico's en onzekerheden rondom de doelstellingen van Vogelbescherming.

Organisatie

Vogelbescherming beheert met behulp van een risico-instrument op gestructureerde wijze de belangrijkste risico's. Door al in een vroeg stadium na te denken over mogelijke risico's kunnen we ervoor zorgen dat het risico geen realiteit wordt, of kunnen we eventuele ernstige gevolgen beperken. Het dossier wordt actueel gehouden door het hoofd Bedrijfsvoering en de verenigingssecretaris. Deze adviseren de directeur-bestuurder en het MT gevraagd en ongevraagd over risico's.

Risicodossier

Het risicodossier is opgebouwd volgens het 'impact = kans x effect-uitgangspunt'. Het bevat de belangrijkste risico's en bestaat uit de volgende componenten:

- oorzaak en gevolg risicofactoren;
- omschrijving risico;
- risicocategorie (financieel, kwaliteit/reputatie, organisatie, continuïteit, personeel);
- kans;
- impact;
- mate van risicobereidheid;
- (preventieve) maatregelen.

Voornaamste risico's

Strategische risico's / kwaliteit / reputatie

Voornaamste risico's	Getroffen maatregelen
Imagoschade als gevolg van een incident. Dit kan van alles zijn, van een meningsverschil over een nalatenschap, interne fraude, ondeugdelijke wetenschappelijke onderbouwing, tot een vertrouwensbreuk tussen Raad van Toezicht en Bestuur. Het is niet altijd mogelijk om deze incidenten te voorkomen, daarom is het goed om naast preventieve maatregelen er ook voor te zorgen dat adequaat opgetreden kan worden in geval van een incident. De verwachte impact van imagoschade voor goededoelenorganisaties is zeer groot. De risicobereidheid is laag.	<ul style="list-style-type: none"> • Zorgvuldige selectie externe partijen aan de hand van vastgestelde criteria. • Richtlijn fraude. • Integriteitsbeleid & meldprocedures. • Interne beheersing op orde. • Relevante verzekeringen afgesloten. • Zorgvuldig personeelsbeleid. • Goed contact met stakeholders. • Goede afstemming met notaris en nabestaanden. • Bevoegdheden verschillende interne organen goed vastgelegd in statuten en reglementen.

Operationele risico's / continuïteit

Voornaamste risico's	Getroffen maatregelen
Dit betreft omstandigheden waardoor de continuïteit van de organisatie in gevaar kan komen. Hierbij valt te denken aan het afbranden van het kantoorpand, maar ook aan problemen met het relatiebeheersysteem, een cyberaanval of een crash van de ledendatabase. De te verwachten impact hiervan op de continuïteit van de organisatie varieert van gemiddeld tot zeer groot (crash ledendatabase, cyberaanval). De risicobereidheid is beperkt.	<ul style="list-style-type: none"> • Actuele back-ups. • Periodieke brandweeroefeningen en brandweerinspectie. • Mogelijkheid tot thuiswerken, onder andere door cloudoplossingen. • Contract voor support en onderhoud relatiebeheersysteem. • Contractuele afspraken over back-up en recovery database. • Real time vulnerability scans. • Uitvoering calamiteitentest en periodieke penetratie- en hacktesten in 2023.

Financiële risico's

Voornaamste risico's	Getroffen maatregelen
Wegvallen van grote bron van inkomsten, zoals de Nationale Postcode Loterij, grote afname ledenaantal, of minder inkomsten uit nalatenschappen dan in de begroting is opgenomen. De impact die dit met zich mee kan brengen varieert van gemiddeld tot zeer groot. De mate van beïnvloeding varieert. De risicobereidheid is beperkt.	<ul style="list-style-type: none"> • Conservatief begrotingsbeleid, o.a. niet-toegezegde inkomsten uit subsidies worden niet begroot. • Sturen op brede inkomstenmix, o.a. naast ledenwerving inzetten op donaties. • Begroting monitoren met tussentijdse rapportages, waardoor tussentijdse bijsturing mogelijk is. • Voldoende omvang continuïteitsreserve. • Up-to-date financiële administratie ten aanzien van opbrengsten en verplichtingen.

Compliance risico's

Voornaamste risico's	Getroffen maatregelen
Niet voldoen aan wet- en regelgeving. Het gaat om privacywetgeving, specifieke regelgeving voor een goededoelenorganisatie (ANBI, CBF-erkenning), algemene fiscale, personele regelgeving.	<ul style="list-style-type: none"> • Bewustzijn bij medewerkers en management dat we geen risico's aanvaarden; altijd voldoen aan wet- en regelgeving. • Scholing medewerkers op de verschillende wetgevingsgebieden. • Monitoren bevindingen accountant op het gebied van interne beheersing.

Proces van risicomanagement

Bij elk bestuursbesluit wordt vastgesteld wat de mogelijke risico's zijn die hieraan verbonden zijn. Het risicodossier wordt jaarlijks besproken in het MT. Daaruit volgen indien nodig maatregelen en wordt er bekeken of risico's moeten worden toegevoegd of huidige kunnen worden geschrapt. De Auditcommissie van de Raad van Toezicht bespreekt het risicodossier jaarlijks met de directeur-bestuurder en wordt op de hoogte gebracht als tussentijdse nieuwe en grote risico's zich voordoen. De Auditcommissie deelt bevindingen met de gehele Raad van Toezicht. De Raad van Toezicht heeft een controlerende en adviserende functie.

De volgende algemene beheersinstrumenten met betrekking tot risicobeheersing en interne controle zijn operationeel:

- Maandelijke financiële rapportages.
- Periodieke voortgangsrapportage (per kwartaal).
- Bevoegdhedenregeling voor het aangaan van betalingen en verplichtingen.
- Periodieke bespreking van bevindingen naar aanleiding van de rapportages van de Auditcommissie.
- Aandacht voor opvolgen aanbevelingen accountant op management- en bestuursniveau.
- Gedragscode Goede Doelen Nederland.
- Strategisch Meerjarenplan.
- Alle projectplannen bevatten een risicoparagraaf.
- AO is in aanzet beschreven in Handboek AO/IB (Administratieve Organisatie en Interne Beheersing).
- Richtlijn Fraude.
- Risicodossier.

4 DOELREALISATIE 2023

4 Doelrealisatie 2023

Vogelbescherming werkt volgens een Strategisch Meerjarenplan tot 2025. Hier enkele hoofdlijnen hoe we onze doelen voor vogels en natuur weten te bereiken. Een uitgebreider verslag is te vinden in het Impactverslag 2023. Een financiële terugblik is te vinden in de Jaarrekening.

Vogelbescherming maakt deel uit van BirdLife International, wereldwijd de grootste natuurorganisatie, actief in 120 landen. De impact en doelrealisatie van BirdLife is hier te lezen. [BirdLife Secretariat Annual Review - BirdLife International](#)

Landelijk gebied

Doelen tot 2025

- 5000 ha extra bloemrijke weides in 10 kerngebieden voor weidevogels. De trend in deze gebieden is stabiel of positief.
- 1000 ha extra rijke akkers (10 nieuwe kerngebieden).

Gerealiseerd in 2023

- Begin 2023 leefden in Nederland grote plannen voor de transitie van de landbouw, waarmee een flink aantal hectares voor weidevogels zouden kunnen zijn gecreëerd. Vogelbescherming heeft daar met andere natuurorganisaties jarenlang voor gelobbyd en bijna was het zover. Helaas is het beoogde Landbouwakkoord er nooit gekomen. Door de val van het kabinet kwam het dossier in een verdere impasse terecht.
- Desondanks zet Nederland (kleine) stappen naar een meer natuurinclusieve landbouw. Via het Agrarisch Natuur en Landschapsbeheer (ANLb) zijn extra miljoenen in het kader van het Aanvalsplan Grutto voor weidevogelbeheer beschikbaar gesteld. Het Aanvalsplan Grutto is mede een initiatief van Vogelbescherming. Andere elementen uit het plan zoals langjarige beheerovereenkomsten, hogere beheervergoedingen, vergoedingen vanuit de keten, zijn nog niet gerealiseerd.
- In verschillende provincies hebben melkveehouders in kerngebieden voor het Aanvalsplan Grutto zelf plannen (gebiedsoffertes) ontwikkeld, of zijn deze aan het ontwikkelen. Hiermee wordt concreet wat voor de boeren nodig is om een goed kerngebied voor weidevogels in te richten en beheren. Vogelbescherming is aanjager van het Aanvalsplan.
- In 2023 konden we nieuwe zuivelinitiatieven toevoegen aan zuivelwijzer.nl. Met de aankoop van deze zuivelmerken steunen consumenten een 'vogelvriendelijke' landbouw.
- Dankzij adviezen van Vogelbescherming is in Friesland een weidevogelparadijs bij Sandfirden

gered doordat het Rijke Weide Vogelfonds er grond kon verwerven.

- Het door Vogelbescherming ontwikkelde concept 'basiskwaliteit natuur' is door de Rijksoverheid omarmd als beleidsinstrument en wordt nu verder uitgewerkt.
- Het verkrijgen van een wetenschappelijke onderbouwing van wat kerngebieden voor akkervogels zijn, in samenwerking met de wetenschap, blijkt complexer dan verwacht. Het heeft in 2023 nog geen werkbaar resultaat opgeleverd. In 2024 wordt gestart met een evaluatie over hoe dit verder te brengen.
- In 2023 is het internationale project Partridge afgesloten. Het leverde veel kennis op hoe rijke akkernatuur in Nederland terug te krijgen. Maatregelen werden opgenomen in landelijk beleid en de aanpak kreeg ook elders navolging.

Verwachting

Met een demissionair kabinet sinds de zomer van 2023 is de transitie naar meer natuur op het platteland stilgevallen. Politiek lijkt hiervoor (beduidend) minder draagvlak. Terwijl in meer mét natuur boeren juist de oplossing schuilgaat voor problemen rondom het stikstofoverschot en het halen van de doelstellingen van de Kaderrichtlijn Water van de EU. In 2024 blijven we samen met andere NGO's het maatschappelijk belang van een gezonde, groene en stabiele landbouw onder de aandacht houden. En wijzen we overheden erop dat zij zich aan zelf opgestelde doelen en wetten moeten houden. In 2024 zullen we ook met een coalitie van welwillenden via het Groenboerenplan aan de slag gaan, om te laten zien dat er alternatieven zijn. ➤

Natuur

Doelen tot 2025

- De populaties en leefgebieden van de kust- en intergetijdengebieden zijn vitaler geworden.
- Langs de hele kust is er minder verstoring en is 25% van de nieuwe bufferzones vogelvriendelijk (tussen natuur-landbouw, en tussen zoet-zout).
- In het Waddengebied zijn er op 27 plekken, en in de Zuidwestelijke Delta op 5 plekken, de kwantiteit en/of kwaliteit van vogelleefgebieden toegenomen.
- In het Waddengebied zijn vijf hoogwatervluchtplaatsen aangelegd.
- In de zoete wateren neemt voor visetende watervogels het areaal van oeverzones met grotere voedselbeschikbaarheid toe, net als meer predatievrije nestgelegenheden.
- In het IJsselmeergebied zijn twee gebieden opnieuw ingericht zodat watervogels, weidevogels en rietvogels hiervan zullen profiteren.
- Voor de Noordzee zijn de kwalificerende belangrijke vogelgebieden aangewezen als Natura 2000-gebied en soortenbeschermingsplannen vastgesteld.

Gerealiseerd in 2023

- In 2023 hebben we de eerste maatregelen uit het Actieplan Deltanatuur Zuidwestelijke Delta 2050, waar Vogelbescherming initiatiefnemer van is, onder weten te brengen in beleidsprogramma's van de rijksoverheid en zijn we betrokken bij een verdere uitwerking. Ook hebben we fondsen kunnen werven voor een aantal schelpenstranden voor pioniersoorten. De eerste concrete stappen van het actieplan.
- Wij & Wadvogels, Fase I: 9 van de 24 deelprojecten konden we afronden, waaronder het verbeteren van hoogwatervluchtplaatsen (Normerven, Boschplaat), het monitoren van resultaten en de eerste fase van de campagne tegen verstoring #WADdoejij? Voor de andere projecten uit Fase I hebben we uitstel gehonoreerd gekregen, vanwege onder meer de coronajaren. Wij & Wadvogels, Fase II: financiële bijdrage van 10 miljoen euro gerealiseerd via Waddenfonds, ministerie van LNV en de drie waddenprovincies.
- 2023 was een spannend jaar voor Holwerd aan Zee. Tegen alle verwachtingen in trok Gedeputeerde Staten van de provincie Fryslân de steun in voor de 'Natuurlijke Variant' die werd aanbevolen door de stuurgroep. Dankzij onze voorlichting koos Provinciale Staten wél voor de Natuurlijke Variant. De planuitwerking is nu volop in ontwikkeling. Definitieve besluitvorming volgt halverwege 2024.

- December 2023 wonnen we de rechtszaak rondom spieringvisserij in de Waddenzee. De vergunningen voor de betrokken vissers zijn vernietigd en daarmee is het niet meer toegestaan te vissen op spiering. Het ministerie van LNV stelt hoger beroep in.
- Vogelbescherming was in 2023 initiatiefnemer van een protest tegen het juridisch onhoudbare beleid van de rijksoverheid ten aanzien van visserij. Natuurbelangen worden te weinig meegewogen.
- Vogelbescherming heeft bezwaarschriften ingediend ten aanzien van de beheerplannen van Rijkswaterstaat voor de Zuidwestelijke Delta, de Wadden, de Noordzeekustzone en IJsselmeer, met name tegen vrijgestelde activiteiten van visserij en recreatie.
- Voor het IJsselmeergebied, de Zuidwestelijke Delta en de noordelijke provincies hebben we regionale bijeenkomsten opgezet voor stakeholders die bezig zijn met het thema verstoring van vogels en handhaving. Zo willen we deze problematiek hoog op de agenda houden.
- Ons project Meer IJsselmeer om 'zachtere' en natuurlijkere overgangen te bewerkstelligen, is zo goed als afgerond. We werken aan een doorstart om de verbinding tussen het IJsselmeer en het achterland te versterken.
- In het Noordzeeakkoord hebben we het volgende bereikt in 2023: de eerste vier soortenbeschermingsplannen (drieteenmeeuw, jan-van-gent, grote mantelmeeuw en zilvermeeuw) zijn opgeleverd; de begrenzing van vier nieuw aan te wijzen Vogelrichtlijngebieden wordt onderzocht, een belangrijke stap in de aanloop naar het aanwijzen van deze gebieden; de zogeheten start/stop-procedure voor windmolenparken op de Noordzee is in werking getreden. In oktober zijn windmolens op drie dagen een aantal uren nagenoeg stilgezet om trekvogels vrije doorgang te geven.

Verwachting

In Nederland wordt steeds vaker integraal naar de ruimtelijke ordeningsopgave gekeken. Daarin kunnen natuurdoelen meegenomen worden. Ook kan verbetering van de natuurkwaliteit en biodiversiteit vaker meeliften op alle aandacht voor de klimaatcrisis. Daar liggen kansen voor Vogelbescherming en andere natuurorganisaties. Als het ons lukt om draagvlak in de regio te organiseren, dan is het ook mogelijk om meer natuurlijke bufferzones te creëren rondom het IJsselmeer. 'Bodem en water sturend' werkt nog onvoldoende als beleidsinstrument in Nederland, waarmee profijtelijke gevolgen voor de natuur vooralsnog uitblijven. In het

Waddengebied en andere topgebieden zijn er nog steeds veel (en deels nieuwe) bedreigingen, ondanks dat het vaak op papier is geregeld.

Door de veranderende politieke wind in Nederland verwachten we (nog) meer politieke weerstand als het belang van de natuur ter sprake komt. Daarom is het van belang dat we als belangenbehartigers voor de natuur ons goed organiseren en oplossingen presenteren die voor iedereen houtsnijden.

Stedelijk gebied

Doelen tot 2025

- Tuineigenaren vinden vogelvriendelijke tuinen belangrijk.
- Natuurinclusief bouwen wordt opgenomen in regelgeving.
- Aandacht voor natuur en vogels in gemeentelijke omgevingsvisies.

Gerealiseerd in 2023

- Natuurinclusief bouwen begint steeds meer gemeengoed te worden en er is concreet zicht op landelijke regelgeving. In 2023 is na lobby van Vogelbescherming en een aantal strategische partners (waaronder vaste samenwerkingspartner Ballast Nedam Development) een wetsvoorstel voorbereid om bij nieuwbouw en grootschalige renovatie van woningen het inbouwen van nestvoorzieningen voor huismus en gierzwaluw (en vleermuizen) verplicht te stellen. De verwachting is dat de verplichting per januari 2025 wordt opgenomen in het Besluit Bouwwerken en Leefomgeving onder de Omgevingswet. De kroon op een inspanning van vele jaren.
- In 2023 zijn gelden toegekend uit het Europese fonds 'Interreg Vlaanderen-Nederland' om met Vlaamse en Nederlandse partijen het natuurinclusief bouwen verder te brengen. Dit project loopt drie jaar, onder de naam 'Natuur-inbouw'.
- In 2023 hebben we voor de derde keer een Award Natuurinclusief Bouwen en Ontwerpen uitgereikt, deze keer in samenwerking met de Dutch Design Week. We hadden 38 inzendingen gekregen, een record. Winnaar was Getijdenpark Keilehaven in Rotterdam, ingestuurd door De Urbanisten.
- Een groeiend aantal mensen heeft een vogelvriendelijke tuin. Wij hebben daar ook in 2023 op ingezet met onder meer MijnVogeltuin.nl, waar inmiddels ruim 220.000 mensen aan hebben meegedaan. Daarnaast hebben we in samenwerking met vaste partner ontwikkelaar Synchroon voorbeeldtuinen

laten ontwerpen, waarbij de vogelvriendelijkheid en klimaatbestendigheid van de tuinen worden verbeeld.

- In 2023 volgde ook de toekenning van 110 miljoen euro vanuit het Nationaal Groeifonds aan een coalitie waar Vogelbescherming onderdeel van is. Met circa 25 organisaties gaan we in verschillende landschappen waaronder de stad, maar ook in het veenweidegebied en elders, op basis van 'nature-based solutions' werken aan verschillende transities (klimaat, energie etc.). Denk aan het bouwen van klimaatbestendige en natuurrijke steden, het tegengaan van bodemdaling in het landelijk gebied en een natuurlijke kustverdediging. Het project loopt 10 jaar.

Verwachting

De kans op standaardisering van natuurinclusief bouwen is nog nooit zo groot geweest, waarbij de noodzakelijke groene buitenruimte daar mogelijk op kan meeliften, dan wel op maatregelen voor klimaatadaptie in het stedelijk gebied. Een risico is dat onder druk van woningnood en stijgende prijzen toezeggingen niet veel waard blijken. Daarom blijven we inzetten op wet- en regelgeving voor alle partijen in plaats van welwillendheid bij enkele partijen. Vogelbescherming gaat de komende tijd vooral inzetten op het niet vrijblijvend vergroenen van de openbare ruimte. Ook daarvoor worden kansen gezien voor het opstellen van normen en verplichtingen, daarover blijven we met de betrokken ministeries in gesprek. ➤

Internationaal

Doelen tot 2030

- Leefgebieden voor landvogels in West-Afrika zijn verbeterd in 10 gebieden in of rondom key biodiversity areas, door herstel van natuurlijke vegetatie, inclusief 'vogelbomen' en gezondere ondergroei over miljoenen hectares.
- De kustgebieden in de Saloum, de Senegal-rivierdelta in Mauritanië en Senegal, de Bijagós in Guinee-Bissau en twee kustgebieden in Marokko zijn beschermd en kusttrekvogels kunnen hun jaarlijkse cyclus langs de flyway succesvol voltooien.
- Op de Nederlandse Caribische eilanden zijn de populaties van soorten met een beperkt verspreidingsgebied, kust- en zeevogels en trekvogels stabiel of aan het verbeteren.

Gerealiseerd in 2023

- Het succes van het project Birds, Bees & Business heeft in 2023 geleid tot nieuwe initiatieven zoals een overeenkomst met de Global Shea Alliance en BirdLife en wij hebben onze BirdLife Partner in Burkina Faso, NATURAMA, kunnen ondersteunen om het project een doorstart te geven, dankzij financiële steun van leden.
- De samenwerking met de Pan African Agency of the Great Green Wall is versterkt dankzij de detachering van een medewerker van BirdLife. BirdLife speelt nu een leidende rol in alle aspecten wat betreft biodiversiteit binnen het initiatief, dankzij de steun van Vogelbescherming.
- Vogelbescherming heeft ook in 2023 de uitvoering van de simultaantelling langs de East Atlantic Flyway ondersteund, een belangrijke activiteit om de populatietrends van veel soorten te monitoren.
- Ook ondersteunden we een grote fondsaanvraag bij het Duits klimaatinitiatief IKI. Als dit voorstel volledig wordt gehonoreerd, zal het voorzien in acht jaar financiering voor beschermingsactiviteiten in Senegal, Mauritanië en Guinee-Bissau.
- Meerdere Afrikaanse BirdLife partners profiteren van onze kleine subsidies voor de bescherming van kustvogels langs de East Atlantic Flyway, met projecten in Ghana, Ivoorkust, Zuid-Afrika en Guinee-Bissau. Zo kunnen ze projecten in gang zetten en daarna andere externe fondsen aantrekken. Ook langs de flyway maar in Europa heeft onze steun de Portugese BirdLife Partner SPEA geholpen in hun strijd om de Taagmondong als natuurgebied te behouden en andere belangrijke

kustwetlands te beschermen.

- Door de samenwerking met BirdLife kunnen we onze impact vergroten, en daarom vinden we het belangrijk om het BirdLife-netwerk te versterken door capaciteitsopbouw en samenwerking. Vooral langs de Oost-Atlantische trekroute in Afrika. Wij ondersteunen organisaties in Marokko (GREPOM), Mauritanië (Nature Mauritanie), Guinee-Bissau (ODZH), Burkina Faso (Naturama). Daarnaast ondersteunden we collega's van Ivoorkust (SOS Forêts) bij het maken van een nieuw strategisch plan, en een verdere samenwerking tussen alle BirdLife partners in Noord-Afrika (Mauritanië, Marokko, Tunesië, Egypte). Ook in de Dutch Caribbean (DCNA) werkten we aan het versterken van het BirdLife netwerk.
- In de Dutch Caribbean steunden we lokale organisaties om vogels te beschermen en beter te monitoren. Onder andere sterns, de roodsnavelkeerringvogel en de grote kwartelduif profiteren ervan. Ook hebben we bijgedragen aan draagvlakprojecten voor het beschermen van vogels en wat bewoners zelf kunnen doen.

Verwachting

We zien dat Vogelbescherming binnen de BirdLife-familie, met name in Afrika een belangrijke rol als katalysator vervult. Hoe beter we onze inspanningen laten aansluiten op de BirdLife-strategie, hoe meer impact we daarmee kunnen bereiken. Voor ons internationale werk is de toekenning van (grote) fondsaanvragen essentieel. Als onze aanvraag wordt gehonoreerd, kunnen we belangrijke stappen maken in de kustzone van West-Afrika. De inspanningen voor het West-Afrikaanse binnenland staan onder druk door de toenemende verslechtering van de veiligheid in de hele Sahel. Voorlopig gaan onze lokale partners door met het werk. De samenwerking met de 'Great Green Wall' blijft de komende jaren belangrijk als sleutel naar het behoud en herstel van habitats in de droge gebieden.

Activeren Samenleving

Doelen tot 2025

- Natuur/biodiversiteit klimt naar de top-5 van urgente onderwerpen in de samenleving.
- Vogelvriendelijke producten hebben een zichtbare positie in het schap, hogere verkoop.
- Een groeiend aantal mensen spreekt politiek en bedrijfsleven aan op verantwoordelijkheid voor vogels en natuur.
- Een groeiend aantal mensen steunt Vogelbescher-

ming met geld (150.000 met gemiddeld 42,50 euro) en tijd.

- Meer mensen kennen handelingsperspectieven en doen mee met 'vogels beschermen'.

Gerealiseerd in 2023

- Natuur/biodiversiteit is vooralsnog niet gestegen naar de top-5 van urgente onderwerpen in de samenleving. Na de inflatiecrisis en de beeldbepalende oorlogen in de wereld is de aandacht voor natuur die opleefde tijdens de coronajaren weer weggezakt.
- Het aantal zuivelmerken dat rekening houdt met weidevogels groeit nog steeds. In 2023 kreeg het keurmerk 'On the way to PlanetProof' een terechte tik op de vingers van de Reclame Code Commissie. Vogelbescherming steunde de klacht van onder meer Pieter Winsemius bij de commissie.
- Doelstelling ledenaantal is bereikt met 155.400 betalende leden. Doel rondom gemiddelde bijdrage per lid werd in 2022 en in 2023 gehaald, met respectievelijk 47,20 en 48,10 euro.
- Een plan werd geschreven voor het project '80.000 jonge gezinnen bereiken', de uitvoering wordt doorgeschoven naar 2024 en 2025.
- We hebben vele honderdduizenden mensen bereikt via onze digitale communicatie (website, nieuwsbrief, sociale media, webapp).
- Aantal politiek geïnteresseerden in de achterban groeit. In 2023 volgde een extra inspanning op dit vlak rondom de landelijke verkiezingen.

Verwachting

Omdat de ledenachterban van Vogelbescherming Nederland veroudert en nieuwe generaties zich op andere wijze verbinden aan organisaties, is het essentieel dat Vogelbescherming een nieuwe strategie ontwikkelt voor het bouwen van draagvlak voor de missie van Vogelbescherming en ons werk. Vanuit onze visie realiseren we nog meer of sneller impact als de betrokkenheid bij ons werk wordt vergroot van iedereen die de vogels een warm hart toedraagt. De start is gemaakt met het formuleren van de engagementvisie en strategie, en een aantal randvoorwaarden om voldoende slagkracht te ontwikkelen. Het transformeren van onze (digitale) werkwijzen naar een toekomstbestendig niveau om dit te faciliteren staat in 2024 en vervolgjaren op de interne agenda.

5

**FINANCIËEL
BELEID**

5 Financieel beleid

5.1 Analyse baten en lasten

Het saldo van baten en lasten in 2023 is 1,3 miljoen euro negatief. Dit is 2,5 miljoen euro lager dan het begrote verlies van 3,8 miljoen euro. Een korte toelichting op de resultaten over 2023:

- De baten van totaal 17,5 miljoen euro liggen onder de begroting van 22,9 miljoen euro. Opvallende zaken in de baten zijn:
  - De contributies en donaties van 7,6 miljoen euro zijn 0,2 miljoen hoger dan begroot. Het ledenaantal was de eerste helft van het jaar hoger dan verwacht. In geheel 2023 is het aantal leden met 2,4% gedaald.
  - Met 2,9 miljoen euro zijn de baten uit nalatenschappenlager dan de begrote 3,5 miljoen euro. En 0,1 miljoen euro hoger dan in 2022. In totaal zijn er 72 nalatenschappen ontvangen.
  - De externe financiering van onze projecten is met 2,9 miljoen euro gelijk aan 2022. In de begroting was 8,1 miljoen euro opgenomen. Ten opzichte van de begroting was de opbrengst lager, doordat een aantal grote fysieke projecten in 2024 gerealiseerd gaan worden.
  - De opbrengst van bedrijven en overige organisaties van 1,0 miljoen euro is 0,1 miljoen euro hoger dan begroot. De belangrijkste reden hiervoor is de bijdrage door het Wereld Natuur Fonds aan het project Haringvliet.
  - De opbrengsten als tegenprestatie van leveringen en diensten is met 0,7 miljoen euro in lijn met de begroting. De gerealiseerde marge op de verkoop van artikelen in onze winkel draagt hier 0,4 miljoen euro aan bij.
- De totale lasten zijn met 19,1 miljoen euro 7,6 miljoen euro lager dan begroot.
  - De uitgaven bij de afdeling Bescherming vielen lager uit. Veel projecten zijn succesvol gerealiseerd, maar een aantal grotere projecten is doorgeschoven naar 2024.
  - De lasten voor beheer en administratie zijn stabiel ten opzichte van 2022 en bedragen 2,3 miljoen euro.
- De financiële baten en lasten zijn per saldo 0,3 miljoen euro positief. Begroot was een financieel resultaat van 0 euro.
  - De rente op spaargeld steeg meer dan verwacht. Er zijn extra financiële baten gerealiseerd door

gebruik te maken van korte termijn spaardepotito's. Voor de resultaatverdeling, zie paragraaf 2.2 van de Jaarrekening.

5.2. Investerings

Alleen uitgaven die een duidelijke economische levensduur van meer dan een jaar hebben, worden geactiveerd. De overige uitgaven worden direct als kosten verantwoord. Materiële investeringen in ICT, het pand en de inventaris waren in 2023 relatief laag. Het totale geïnvesteerde bedrag is 65.000 euro.

Natuurgebieden

De waarden van de ecosysteemdiensten van natuur worden door Vogelbescherming niet op de balans verantwoord. Er zijn vier categorieën van ecosysteemdiensten, namelijk productiediensten, regulerende diensten, culturele diensten en ondersteunende diensten.*

Bij wijze van voorbeeld: bij het project Holwerd aan Zee kunnen we als ecosysteemdiensten onderscheiden dat het kustecosysteem vis produceert als dienst voor de visserij (productiediensten). De waterberging bij Holwerd aan Zee voorkomt overstromingen (regulerende dienst). De natuur van Holwerd aan Zee zorgt voor een prettige natuurlijke omgeving waarin lokale bewoners en toeristen recreëren (culturele dienst). Ondersteunende diensten zijn hierbij bijvoorbeeld bodemvorming of primaire productie.

De waarden van deze ecosysteemdiensten in de natuurgebieden van Vogelbescherming staan momenteel niet in de boeken, maar zijn wel cruciaal voor het inzichtelijk maken van de maatschappelijke meerwaarde van onze werkzaamheden. Een toename van biodiversiteit en veerkrachtige ecosystemen leidt tot een toename van de waarde van de diensten die dat ecosysteem levert en daarmee een toename in de waarde van niet alleen de welvaart, maar ook het welzijn voor alle betrokken belanghebbenden.

En aanhakend op ecosysteemdiensten en de waarden daarvan: de fysieke waarde van land kan worden bepaald op basis van de oppervlakte van het land (bijvoorbeeld bij Holwerd aan Zee) over een boekhoudperiode, volgens het principe natural capital accounting. De waarde wordt vaak uitgedrukt in de verschillende toevoegingen en verminderingen van

landvoorraden die verband houden met menselijke activiteit en natuurlijke processen. De fysieke waarde neemt niet de socio-economische waarden mee van alle diensten die worden geleverd door de relevante ecosystemen.

5.3 Liquiditeit en solvabiliteit

Vogelbescherming beschikt over een gezonde liquiditeitspositie en is voldoende solvabel. De current ratio (vlottende activa/kortlopende schulden) is 1,7 (2022: 1,8). Een current ratio hoger dan 1,5 wordt als gezond beschouwd.

De solvabiliteit (eigen vermogen/totaal vermogen) is 0,47 (2022: 0,51). Dit is hoger dan de 0,35 die Vogelbescherming als minimum aanhoudt. De solvabiliteit is hoog, mede door het aanhouden van een continuïteitsreserve, conform de Handreiking Verantwoord Financieel Beheer van Goede Doelen Nederland (GDN), om de continuïteit van de werkorganisatie te kunnen waarborgen.

Uit de balans blijkt, dat Vogelbescherming ultimo 2023 beschikt over 29,3 miljoen euro aan liquide middelen. Van een groot deel van deze uitgaven is door derden bepaald waar deze de komende jaren aan uitgegeven moeten worden:

- 3,7 miljoen euro ligt vast in bestemmingsfondsen. Dit betreft vooruit ontvangen baten, waar door de gevers een vast doel aan is gekoppeld.
- 14,8 miljoen euro is vooruit ontvangen van grote financiers, te besteden aan specifieke projecten. Een groot aandeel hierin is het project Holwerd aan Zee met 11,1 miljoen euro. De voorbereidingen voor dit project duren langer dan voorzien, waardoor de donatie van de Nationale Postcode Loterij langer op de balans staat. Voor het project Wij & Wadvogels, Fase II is 2,3 miljoen euro vooruit ontvangen van financiers.

5.4 Besteed aan de doelstellingen

In 2023 is 76% van de lasten besteed aan de doelstelling, hetgeen ruim boven de 3-jaars norm van het CBF (70%) ligt. Onze interne norm is 80%; we willen immers zo veel mogelijk aan onze impact besteden. Met 76% liggen we dus 4% onder onze eigen norm. Dit is 1% lager dan in 2022. Gelet op het feit dat enkele grote

projecten zijn doorgeschoven naar 2024, zijn we tevreden over de doelbesteding in 2023.

5.5 Besteed aan fondsenwerving

In totaal bedraagt het 'percentage kosten fondsenwerving' 14% van de totale baten, hetgeen hoger is dan de 13% in 2022. Ondanks dat de tot 2017 door het Centraal Bureau Fondsenwerving gehanteerde norm van 25% maximale kosten is afgeschaft, blijft Vogelbescherming scherp toezien op de verhouding tussen de wervingskosten en de inkomsten uit werving. In paragraaf 2.7.9 van de Jaarrekening wordt de besteding nader toegelicht.

Fondsenwervende acties gaan altijd samen met het verstrekken van voorlichting over de desbetreffende fondsenwerving. De kosten voor ledenwerving en -binding beogen een grotere betrokkenheid bij de missie van Vogelbescherming te krijgen. De kosten voor fondsenwervende acties, ledenwerving en -binding worden voor 75% toegerekend aan de kosten eigen fondsenwerving. Via mailingacties aan de leden worden de fondsen geworven. Aan de besteding ligt een projectplan ten grondslag en de binnenkomende gelden worden in een bestemmingsfonds opgenomen. Het beleid is erop gericht de besteding binnen drie jaar na het jaar van ontvangst te hebben afgerond. De opbouw van de bestemmingsfondsen is te vinden in paragraaf 2.5.7 van de Jaarrekening.

5.6 Besteed aan beheer en administratie

De kosten voor beheer en administratie bedragen 12% van de totale lasten, wat gelijk is aan 2022. De reden voor overschrijding van onze interne norm van 10% is een relatief lagere besteding aan de doelstelling als gevolg van het doorschuiven van enkele grote projecten. Het aandeel kostenbeheer en administratie betreft voor het merendeel vaste kosten. Voor een blijvende gezonde balans in de organisatie is het van belang om de bestedingen aan de doelstelling op een hoog niveau te houden. In 2023 liepen de afschrijvingen in verband met de in 2018 gedane ICT-investeringen in het CRM-systeem af. De afschrijvingen hiervan bedragen ongeveer 200.000 euro per jaar. We verwachten dat vanaf 2024 uitgaven voor de ontwikkeling van een nieuw CRM-systeem en hogere licentie-

*Bron TEEB (The Economics of Ecosystem and Biodiversity), een wereldwijd initiatief voor het waarderen van ecosysteemdiensten, zie teebweb.org

kosten ervoor zullen zorgen dat deze kosten substantieel zullen blijven.

5.7 Omvang en functie van reserves en fondsen

Voor de opbouw van de reserves en fondsen, zie paragraaf 2.5.7 van de Jaarrekening

5.8 Ledenwerving en fondsenwerving

Ledenwerving

Vogels beschermen doe je nooit alleen, alleen met betrokkenheid van velen kunnen we resultaten boeken. Daar werken we aan door te luisteren naar behoeften, interesses en wensen om zo mensen te betrekken bij de bescherming van vogels en natuur. Dan volgt op een zeker moment de vraag of mensen lid willen worden. Dat is voor ons belangrijk, want om onze vogeldoelen te realiseren, zijn we afhankelijk van deze financiële steun. Het vragen om die steun wordt door nieuwe wet- en regelgeving steeds moeilijker. Daarnaast zien alle goede doelen in Nederland dat jongere generaties zich niet meer vanzelfsprekend verbinden aan een goed doel.

Werk aan de winkel dus de komende jaren om de verbinding te blijven vinden, op zoek te gaan naar nieuwe vormen van verbintenis en daarmee ook aan blijvend financieel draagvlak. Gelukkig waren er tijdens het verslagjaar veel mensen die hun betrokkenheid bij vogels en natuur financieel lieten blijken. Daar zijn we hen zeer erkentelijk voor. We hebben ons ingezet om met leden en potentiële leden in gesprek te komen of te blijven. Veel mensen waardeerden deze inspanningen.

Fondsenwervingsstrategie

Om onze ambities voor het behoud van vogels en natuur waar te maken, is een fondsenwervingsstrategie voor een lange termijn noodzakelijk. Het fundament blijft de steun van onze leden. Dankzij hun jaarlijkse contributie kunnen belangrijke projecten gerealiseerd worden en wordt de basis gelegd voor het werk van Vogelbescherming. Vogelbescherming mikt op diverse bronnen van inkomsten om op onafhankelijke wijze vogels te kunnen blijven beschermen. Naast bijdragen van particulieren en fondsen, ontvangen we ook geld van bedrijven en voor specifieke projecten ook van overheden.

Aantal leden	1-1-2023	31-12-2023	Erbij	Eraf
Gewoon lid	142.116	141.671	7.740	8.185
Vaste donateur	2.001	1.891	4	114
Lid voor het leven	941	916	8	33
65+ lid	6.415	5.575	0	840
Actielid	2.186	384	2.589	4.391
Jeugdlid	2.939	2.656	271	554
Periodieke schenking	2.203	2.307	336	232
	158.801	155.400	10.948	14.349

Contributies

De leden van Vogelbescherming vormen samen de ruggengraat van Vogelbescherming. Dankzij hun - vaak decennialange - steun kan de Vereniging haar kerntaak vervullen: vogels beschermen. De opbrengsten uit contributies lieten in 2023 een lichte groei zien. Groei die vooral te danken is aan de ruimhartige (extra) bijdragen van de bestaande achterban. Dit weerspiegelt dat leden zich nog meer realiseren dat we juist nu moeten knokken voor wat belangrijk is en dat vogels een indicator zijn van de kwaliteit van onze eigen leefomgeving.

Eind 2023 is een nieuwe, duurzame ledenpas geïntroduceerd, gemaakt van olifantsgras. Een pas die meerdere jaren mee kan gaan en die jaarlijkse vernieuwing overbodig maakt.

Extra giften

Vogels beschermen is mensenwerk en vraagt ook om financiering. Vogelbescherming doet daarom regelmatig een beroep op haar achterban voor een extra gift. Voor het uitvoeren van speciale projecten of als bepaalde soorten echt hulp nodig hebben. In 2023 vroegen we om een bijdrage om de huismus te helpen. Ook vroegen we onze leden om te geven voor vogels van het boerenland. Als laatste vroegen we in december een bijdrage voor vogels die tijdens hun trek van en naar West-Afrika tal van gevaren moeten trotseren. In totaal ontvingen wij bijna 21.000 giften van meer dan 15.500 mensen, niet alleen voor deze projecten, maar ook via spontane giften. Ook namen veel mensen de moeite voor inzamelingen bij verjaardagen, afscheidsbijeenkomsten en jubilea.

Daarnaast doneerden de bezoekers van de webshop bij hun aankoop ruim 20.000 euro.

Campagnes en activiteiten

Voor fondsenwerving richten we ons niet alleen op leden, maar ook op andere mensen die interesse tonen in campagnes en activiteiten zoals de Tuinvogeltelling, Beleef de Lente en vogelcursussen. Een eenmalige donatie past veel deelnemers beter dan een lidmaatschap. Fondsenwerving is er steeds meer op gericht om mensen te benaderen op basis van hun specifieke interesses. Met de introductie van doneren via Tikkie is de drempel om te geven lager. Samen waren deze campagnes en activiteiten goed voor een totaal van 925 giften.

Grote giften

In 2023 ontving Vogelbescherming 141 giften van 1000 euro of meer. Sommige gevers gingen een periodieke schenking aan en steunen de vogels met een vast bedrag van vele duizenden euro's per jaar. We zijn erg dankbaar voor zo veel betrokkenheid van trouwe én nieuwe grote gevers.

Ruim de helft van de grote giften mochten we naar eigen inzicht besteden. Sommige grote gevers kozen in overleg met Vogelbescherming een specifieke bestemming voor hun bijdrage. De boerenlandvogels konden, zoals altijd, rekenen op veel steun. Maar ook de stadsvogels en kwetsbare soorten zoals het paapje of de tapuit. Ook educatie kwam aan bod. Verder waren er prachtige donaties voor de vogels van de Noordzee, op de Waddeneilanden en in de Zuidwestelijke Delta.

Periodiek schenken

Het aantal relaties dat steun aan de vogels voor langere tijd vastlegt in een periodieke schenking is met 3 procent gegroeid naar 2376. Deze mensen verbinden zich met een gemiddeld jaarbedrag van 257 euro voor langere tijd aan het welzijn van vogels.

Nalatenschappen

Veel mensen nemen een legaat voor de vogels op in hun testament of benoemen Vogelbescherming tot hun erfgenaam. In 2023 ontving Vogelbescherming 72 nalatenschappen, 18 meer dan het vorige jaar. Het totale bedrag aan toegezegde nalatenschappen was in 2023 ruim 4,3 miljoen euro. Van alle toegezegde nalatenschappen is ruim 2,9 miljoen afgewikkeld en ontvangen in 2023. Vogelbescherming was in 6 dossiers (als executeur) betrokken bij de afwikkeling.

We zijn al deze erflaters dankbaar voor hun grote betrokkenheid en houden hen vol dank in onze herinnering.

Bedrijven

Vogelbescherming is afhankelijk van donaties om haar ambitie voor rijke verscheidenheid aan vogels en natuur te realiseren. Dat doen we nooit alleen, maar altijd samen met mensen die hetzelfde doel nastreven. Het is mooi als bedrijven daar ook financieel aan bijdragen.

Al meer dan 25 jaar is CJ WildBird Foods/ Vivara een belangrijke partner van Vogelbescherming. Samen ontwikkelen we hoogwaardige producten voor vogels met ons logo, die overal in Nederland worden verkocht. Zo is Vogelbescherming extra zichtbaar. We willen het

iedereen nóg makkelijker maken om tuin of balkon vogelvriendelijk in te richten. Daarom bieden we de juiste producten aan, die met zorg en strenge eisen voor milieu zijn gemaakt. Ook zorgt CJ WildBird Foods/Vivara voor de complete afhandeling van de webshop van Vogelbescherming en er wordt samengewerkt in de advisering van overheden en het bedrijfsleven bij het vogelvriendelijk inrichten van gebieden.

We werken samen met bedrijven als Vesteda, Synchron en Ballast Nedam Development aan natuurinclusief bouwen. Zij plaatsen bij bouw en renovatie direct nestkasten voor gierzwaluwen en huismussen. Daarnaast is er aandacht voor (het juiste) groen in de directe omgeving van de huizen en gezamenlijk maken we bewoners bewust van wat ze zelf kunnen doen in hun tuin.

Andere bedrijven waarmee we samenwerken: Kosmos Uitgevers en KNNV Uitgeverij, Kite Optics en Bekking & Blitz Uitgevers.

Het is een traditie van al bijna 20 jaar: de Hyundai Winterinspectie. Hyundai-rijders kunnen dan bij de Nederlandse Hyundai-dealers terecht om hun auto te laten controleren. De inspectie is gratis, maar Hyundai vraagt klanten een bescheiden bedrag te doneren aan een goed doel. Afgelopen jaar ging 31.000 euro naar Vogelbescherming. We zetten de opbrengst van deze sympathieke actie in voor het 'Jaar van de Huismus'.

Nationale Postcode Loterij

De Nationale Postcode Loterij is in 1989 opgericht om goede doelen te steunen die werken aan een rechtvaardige, gezonde en groene wereld. De loterij werft fondsen voor haar goede doelen en geeft bekendheid aan hun werk.

Bij de Postcode Loterij vormt je postcode je lotnummer. Daardoor win je samen met je burens. Inmiddels spelen 3 miljoen deelnemers mee met de loterij. Deelnemers maken maandelijks kans op honderdduizenden prijzen en steunen met minimaal 40% van de lotprijs jaarlijks 146 goedbedoelenorganisaties. Sinds de oprichting van de Postcode Loterij is ruim 7,6 miljard euro aan mens en natuur geschonken. Sinds 1996 steunt de Nationale Postcode Loterij Vogelbescherming met een jaarlijkse bijdrage van 1,8 miljoen euro. Dat is voor ons een onmisbare bijdrage aan vogel- en natuurbescherming.

De Nationale Postcode Loterij en de VriendenLoterij vormen samen met de Postcode Loterijen in Groot-Brittannië, Zweden, Duitsland en Noorwegen de Postcode

Lottery Group. De Postcode Lottery Group is met jaarlijks 854 miljoen euro aan donaties één van de grootste private geldgevers aan goede doelen ter wereld. Goededoelenloterijen zijn als Nederlandse traditie opgenomen op de lijst Inventaris Immaterieel Erfgoed (UNESCO).

Fondsen, stichtingen en overheden

We zijn erg blij met de trouwe steun van vele fondsen en stichtingen. Ars Donandi + Russell-ter Brugge fonds maakte een project mogelijk op Marker Wadden, waar we onderzoeken hoe we broedgebieden voor 'pionierbroeders' als visdieven, kluten en plevieren zo lang mogelijk vrijhouden van opschietende vegetatie.

De Barbara Eveline Keuning Stichting steunde dit jaar de wulp in Drenthe: bescherming van nesten en kuikens én onderzoek. Fonds 1999 droeg bij aan het Jaar van de Scholekster én aan juridisch werk ter bescherming van vogels op de Noordzee. Ook het Jaap van Duijn Vogelfonds leverde een bijdrage aan het Jaar van de Scholekster, en zegde daarnaast een meerjarige bijdrage toe voor bescherming van het paapje in het Drents-Friese Wold. Stichting Auxilium MarMar steunde de vogels in de Zuidwestelijke Delta met de aanleg van schelpenstrandjes én maakt lobbywerk mogelijk voor uitvoering van het Actieplan Deltanatuur 2050. De Stichting Haagvalken maakt in de Delta twee grote inrichtingsprojecten mogelijk: in het Noordervroon en de Dintelse Gorzen. De Van Heest Stichting financierde de aanleg van een oeverzwaluwwand.

Grote, langlopende projecten die al eerder van start gingen, konden worden voortgezet dankzij bijdragen van Stichting Edwin Bouw Fonds, Fred Foundation, Jaap van Duijn Vogelfonds en Stichting Otter Fonds.

Spontane donaties ontvingen we van Stichting DOB Tree, Stichting Bel Air II, Stichting Berbice, M.A.O.C. Gravin van Bylandt Stichting, Pieter de Jooode Stichting, Stichting Doelwijk, Stichting Mazzel, Stichting Teuntjeanna en Stichting Wesselton.

Een belangrijke prioriteit in het internationale werk van Vogelbescherming is het beschermen van de Oost-Atlantische trekroute van vogels. Dat doen we samen met onze BirdLife Partners.

Winkel, webshop en trade

De winkel in Zeist is voor ons de dagelijkse ontmoetingsplek met onze leden. Waar het over zo veel meer gaat dan het verkopen van producten. Vooral het gesprek over onze gezamenlijke passie vogels staat er

centraal. Een hele belangrijke rol hierin spelen onze winkelvrijwilligers. Zonder hen hadden we in 2023 niet die ruim 10.000 mooie ontmoetingen gehad. De omzet van 1,75 miljoen euro zien we dan ook als een blijk van waardering en vertrouwen.

De webshop hebben we uitbesteed aan CJ Wildbird Foods. Want in deze snelle tijd vraagt dat om expertise en investeringen die Vogelbescherming niet kan bieden. De omzet daalde in 2023 - na een flinke stijging tijdens de coronaperiode - naar bijna 1,9 miljoen euro.

6

GOVERNANCE

6 Governance

6.1 Vereniging

De Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels, meestal ingekort tot Vogelbescherming Nederland of alleen Vogelbescherming, werd opgericht op 1 januari 1899 en zetelt in Zeist.

Vogelbescherming heeft een ANBI-status en is een door het Centraal Bureau Fondsenwerving (CBF) erkende organisatie. Het CBF beoordeelt het bestuur en beleid van goededoelenorganisaties, hoe zij geld werven en besteden en daarover verantwoording afleggen. Jaarlijks vindt deze toetsing plaats aan de hand van een zelftoets, en eens in de drie jaar vindt een uitgebreide hertoetsing plaats. In 2023 heeft de uitgebreide hertoetsing plaatsgevonden met een positief resultaat. Daarnaast is Vogelbescherming lid van de branchevereniging voor goede doelen: Goede Doelen Nederland.

Vogelbescherming legt in haar Jaarverslag financiële en beleidsverantwoording af, waarbij zij rekening houdt met de richtlijnen van Goede Doelen Nederland, de Richtlijn Jaarverslaggeving 650 voor fondsenwervende instellingen (RJ 650) en de richtlijnen van het CBF, waarin principes van de Code Goed Bestuur voor goede doelen opgenomen zijn.

Scheiding tussen bestuur, uitvoering en toezicht

Om de verantwoordelijkheid van het besturen en het toezichthouden goed te scheiden, werkt Vogelbescherming volgens een Raad van Toezichtmodel. Het besturen van de Vereniging ligt in handen van het Bestuur (directeur-bestuurder), waarbij voor een aantal in de statuten vastgelegde onderwerpen voorafgaande goedkeuring van de Raad van Toezicht nodig is. De Raad van Toezicht houdt toezicht op het Bestuur en op de algemene gang van zaken binnen de organisatie. Daarnaast heeft de Raad van Toezicht een adviserende functie. Een Auditcommissie, bestaande uit drie leden van de Raad van Toezicht, adviseert de Raad van Toezicht over de Jaarrekening, begroting, risicobeheersing, het beleggingsbeleid en belangrijke kapitaalinvesteringen van de Vereniging. De Raad van Toezicht en het Bestuur leggen verantwoording af aan de Ledenraad.

Belangenverstrengeling

Er zijn in 2023 geen meldingen geweest van belangenverstrengeling bij de bestuurder, noch van transacties waarbij tegenstrijdige belangen van bestuurder,

toezichthouders en/of externe accountant speelden of spelen die van materiële betekenis zijn voor Vogelbescherming en/of desbetreffende bestuurder, toezichthouders en/of externe accountant.

6.2 Bestuur

6.2.1 Bestuur en Managementteam

Het Bestuur van Vogelbescherming wordt gevormd door de directeur-bestuurder. De directeur-bestuurder heeft de algemene leiding over de Vereniging en vertegenwoordigt de Vereniging. De directeur-bestuurder is verantwoordelijk voor het beleid en de uitvoering daarvan en laat zich hierin bijstaan door het Managementteam (MT), bestaande uit de afdelingshoofden Bescherming, Bedrijfsvoering en Communicatie. Het Bestuur en MT bespreken vier keer per maand inhoudelijke, strategische, organisatorische en operationele onderwerpen. Dit overleg wordt voorgezeten door de directeur-bestuurder.

De directeur-bestuurder vertegenwoordigt Vogelbescherming naar politiek en bestuurders, in overleg en onderhandelingsituaties met overheden en maatschappelijke organisaties. De directeur-bestuurder wordt beloond volgens het bezoldigingsbesluit zoals dat door de Raad van Toezicht is vastgesteld. Dit bezoldigingsbesluit volgt de richtlijn van Goede Doelen Nederland. De feitelijke weergave is opgenomen in de Jaarrekening volgens richtlijnen van het CBF. Vogelbescherming kent geen vaste onkostenvergoeding. Onkosten worden vergoed op basis van gemaakte kosten, voor zover deze vallen onder de diverse regelingen (regeling reis- en verblijfkosten dienstreizen, regeling telefoonkosten, regeling studiekosten en faciliteiten per functiegroep).

Sinds januari 2023 is de heer Italianer interim directeur-bestuurder.

6.2.2 Samenstelling Bestuur en Managementteam

Bestuur

Directeur-bestuurder (interim)

De heer F. Italianer (vanaf 2 januari 2023)
Per 1 maart 2024 opgevolgd door de heer K. Schipperheijn.

Managementteam

Hoofd afdeling Bedrijfsvoering

Mevrouw E.J.M. Hondeveld
Nevenfunctie(s): geen

Hoofd afdeling Bescherming

Mevrouw M. Tentij
Nevenfunctie(s): geen

Hoofd afdeling Communicatie

Mevrouw M. Mourits
Nevenfunctie(s): Voorzitter Raad van Toezicht Theater Utrecht (tot 1 april 2023)

6.3 Ledenraad

6.3.1 Werkwijze

De Ledenraad vertegenwoordigt de leden. De Ledenraad bestaat uit minimaal 35 en maximaal 40 leden. De Ledenraad controleert het beleid van het Bestuur en de Raad van Toezicht. De Ledenraad benoemt de nieuwe leden van de Raad van Toezicht op voordracht van de Raad van Toezicht. De Ledenraad bepaalt mede het beleid van de Vereniging. Dat gebeurt door vaststelling van het vijfjaarlijkse Strategisch Meerjarenplan (SMP). Lidmaatschap van de Ledenraad is onbezoldigd.

In 2023 waren er zes vacatures in de Ledenraad, waaronder vier leden die herkiesbaar waren voor een tweede termijn. Deelname aan de Ledenraad is voor een periode van vier jaar, met de mogelijkheid om eenmaal voor een aansluitende periode van vier jaar herkozen te worden. Ledenraadsleden worden door de leden van Vogelbescherming gekozen. De vacatures worden vervuld op basis van het hoogste aantal stemmen. Kandidaten die te weinig stemmen hebben gekregen, wordt gevraagd of zij in portefeuille gehouden mogen worden voor het vervullen van eventueel tussentijds ontstane vacatures. In 2023 zijn op deze wijze twee tussentijdse vacatures vervuld. Daarnaast is ervoor gekozen om, gezien het tijdstip van opzegging, een vacature niet in te vullen en deze mee te nemen bij de verkiezingen voor 2024. Hiermee komt het totaal aantal ledenraadsleden op 39.

De Ledenraad kent een vergadercyclus van drie vergaderingen per jaar. De directeur-bestuurder is bij alle vergaderingen aanwezig. De leden van de Raad van Toezicht worden bij twee vergaderingen uitgenodigd, waarbij de Ledenraad en Raad van Toezicht met elkaar van gedachten kunnen wisselen en de Raad van Toezicht toelichting kan geven over bepaalde genomen besluiten.

6.3.2 Verslag Ledenraad in 2023

Jaarrekening 2022

De Ledenraad heeft de Jaarrekening 2022 vastgesteld. Vervolgens heeft de Ledenraad het Bestuur en de Raad van Toezicht decharge verleend voor het gevoerde beleid, respectievelijk toezicht over 2022.

Bestuursverslag 2022

Aan de hand van het Bestuursverslag 2022 heeft de Ledenraad het gevoerde beleid van 2022 besproken.

Jaarplan en begroting 2024

Bespreking van en advisering aan Bestuur en Raad van Toezicht met betrekking tot het jaarplan en begroting over 2024 heeft plaatsgevonden.

Voortgangsrapportages en actuele zaken

De Ledenraad wordt periodiek op de hoogte gehouden van ontwikkelingen binnen de Vereniging en krijgt bij elke vergadering een overzicht van actuele beleidskeuzes.

Presentaties door het bureau

Door middel van presentaties wordt de Ledenraad bijgepraat over onderwerpen waar Vogelbescherming zich mee bezighoudt. Dit jaar is de Ledenraad in een online presentatie bijgepraat over het internationale werk van Vogelbescherming. Dit jaar is verder een presentatie gegeven over de politieke situatie en de verkiezingen.

Vraag en advies

Ten aanzien van de onderwerpen waar de Vogelbescherming zich bezighoudt kan de Vogelbescherming vragen bij de Ledenraad neerleggen.

Themamiddagen

Aansluitend aan de ochtendvergaderingen van juni en oktober wordt tijdens de middag in een interactieve setting een bepaald thema verder uitgewerkt. Voor de middag van de junivergadering betrof dit de terugkoppeling van de bevindingen van de Midterm review. Het thema van de oktobervergadering was: Verbinding met de achterban.

Verkiezing voorzitter Ledenraad

De Ledenraad kiest uit zijn midden zelf een voorzitter en een vicevoorzitter. In de vergadering van oktober is de heer Rohde unaniem herkozen als voorzitter voor een periode van twee jaar. Vicevoorzitter is de heer Beijaert.

Werving en selectie nieuwe bestuurder

De Ledenraad dient formeel de hoofdlijnen van de selectieprocedure voor de directeur-bestuurder vast te stellen. Deze zijn in de septembervergadering vastgesteld. Tijdens deze vergadering is ook de delegatie van leden van de Ledenraad die deel uitmaken van de selectiecommissie benoemd.

Midterm review

Een belangrijk onderwerp van dit jaar was de Midterm review. Hierin wordt teruggeblikt maar vooral ook vooruitgekeken hoever de organisatie gekomen is met de doelstellingen uit het Strategisch Meerjarenplan. Dit heeft niet tot wijzigingen van het Strategisch Meerjarenplan geleid, maar een belangrijke constatering was wel om meer focus aan te brengen. De bevindingen van de Midterm review worden meegenomen in het jaarplan 2024, maar dienen ook als input voor het opstellen van het nieuwe Strategisch Meerjarenplan.

Een greep uit de overige onderwerpen die in 2023 aan de orde zijn geweest:

- Terugkoppeling zelfevaluatie Raad van Toezicht
- Contributieverhoging 2024
- Herbenoeming accountant tot en met boekjaar 2024

6.3.3 Ledenraadsleden

Eind 2023 bedroeg het aantal ledenraadsleden negenendertig. Een overzicht van de ledenraadsleden per 31 december 2023:

Commissie Bescherming (10)

Ko Katsman (<i>voorzitter</i>)	(2024 - einde 2e termijn)
Betty van Leeuwen	(2024 - einde 2e termijn)
Jaap van den Andel	(2025 - einde 2e termijn)
Paul Schaap	(2025 - einde 2e termijn)
Johan Mooij	(2025 - einde 2e termijn)
Arda van der Lee	(2024 - einde 1e termijn)
Machiel Bosch	(2024 - einde 1e termijn)
Sibren Zwama	(2026 - einde 1e termijn)
Frank Dijkstra	(2026 - einde 1e termijn)
Hans Westerlaken	(2026 - einde 1e termijn)

Commissie Externe positie (9)

Quinten Pellegrom (<i>voorzitter</i>)	(2025 - einde 1e termijn)
Jerker Spits	(2026 - einde 2e termijn)
Tjeerd Burger	(2026 - einde 2e termijn)
Lisanne Snippe	(2024 - einde 1e termijn)
Boris Everwijn	(2024 - einde 1e termijn)
Raoul Beunen	(2025 - einde 1e termijn)
Katrien Prak	(2023 - einde 1e termijn)
Suzanne van der Marel	(2027 - einde 1e termijn)
Jan Hooimeijer	(2027 - einde 1e termijn)

Commissie Samenleving en achterban (11)

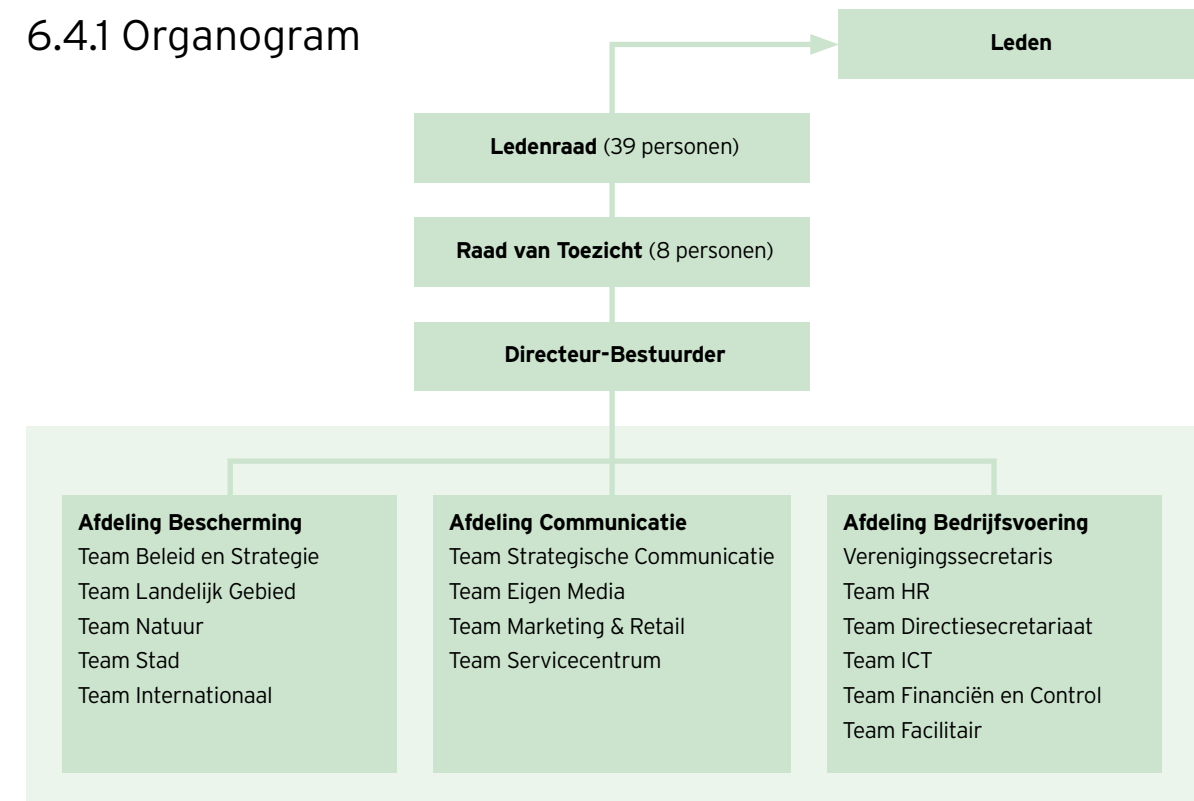
Niels Gilissen (<i>voorzitter</i>)	(2025 - einde 2e termijn)
Fred van Sprang	(2024 - einde 2e termijn)
Roy Beijaert	(2023 - einde 1e termijn)
Marcel Ligthart	(2025 - einde 2e termijn)
Romeo Tuinman	(2024 - einde 1e termijn)
Jaap Graveland	(2025 - einde 1e termijn)
Wieneke Buurman	(2025 - einde 1e termijn)
Ard Wagenaar	(2026 - einde 1e termijn)
David Simon	(2026 - einde 1e termijn)
Maaïke Visser	(2026 - einde 1e termijn)
Monique Hoffenaar	(2026 - einde 1e termijn)

Commissie Impact en Financiën (9)

Antoinette Jans (<i>voorzitter</i>)	(2026 - einde 1e termijn)
Wouter Rohde	(2026 - einde 2e termijn)
Eric Bouwmeester	(2025 - einde 2e termijn)
Vera Bastiaans	(2023 - einde 1e termijn)
Tom de Boer	(2023 - einde 1e termijn)
Helen Rijkens	(2026 - einde 1e termijn)
Wim Ellenbroek	(2026 - einde 1e termijn)
Nick Stocker	(2027 - einde 1e termijn)
Niek Dubelaar	(2027 - einde 1e termijn)

6.4 Bureau

6.4.1 Organogram

6.4.2 Medewerkers

Op 31 december 2023 waren er 106 medewerkers in dienst bij Vogelbescherming (31 december 2022: 104). Daarvan waren er 71 in vaste dienst en 35 in tijdelijke dienst. Daarnaast hadden we 1 stagiair(e) in dienst. 5 van de 106 medewerkers werken fulltime.

Op 31 december 2023 bedroeg het aantal fte's 82,9. In 2023 was er één WEP-vrijwilliger. Van de 106 medewerkers waren er op 31 december 2023 58 vrouw en 48 man. De gemiddelde leeftijd was in 2023 48 jaar.

De uitstroom bestond uit 25 mensen (18,6 fte) dit is inclusief 4 stagiair(e)s (3,5 fte). De instroom bestond uit 24 mensen (18,2 fte), waarvan 2 stagiair(e)s (1,5 fte).

Het ziekteverzuim bedroeg in 2023 6,28 % (2022: 8,09%). Ingezet (preventieve) maatregelen om het verzuim te laten dalen hebben effect. Echter, het laatste kwartaal liet een sterke stijging zien in het voortschrijdend verzuimpercentage, wat grotendeels toe te wijzen is aan kortdurend ziekteverzuim door de eind 2023 wederom heersende COVID en luchtwegaandoeningen.

Medewerkerperceptieonderzoek

In 2022 heeft Vogelbescherming een medewerkerperceptieonderzoek gehouden onder al haar medewerkers. Dit leverde een positief, maar wel iets gedaald beeld op met een algehele waardering van 7,2.

In het voorjaar van 2023 is opvolging gegeven aan het onderzoek middels diverse teamsessies begeleid door een externe deskundige. De resultaten van deze teamsessies, gekoppeld aan de Great Place to Work (GPTW) uitkomsten hebben geresulteerd in een Ontwikkeling Organisatie / GPTW opzet. Hierin zijn kritische ontwikkelpunten gedefinieerd en onderbouwd waaruit vervolgcacties en opleidings- en ontwikkelvoorstellen voor 2024 voorgelegd zijn aan de organisatie. In 2024 staat opvolging en invulling geven aan deze zaken op het programma. In het voorjaar van 2024 zal het derde onderzoek van GPTW plaatsvinden.

Inzetbaarheidsbudget

In het kader van levensfasebewust personeelsbeleid is ook in 2024 een inzetbaarheidsbudget ter beschikking gesteld aan alle medewerkers. Dit bestaat uit een tijd-

en een gelddeel. Het gelddeel is een netto vergoeding die wordt gefinancierd vanuit de werkkostenregeling en bedroeg tijdens het verslagjaar 350 euro op basis van een fulltime dienstverband per medewerker.

Welzijn

In oktober 2023 is een try-out gelanceerd van het online platform OpenUp, beschikbaar voor alle medewerkers en sinds kort ook voor hun familieleden. Een platform gericht op een 360-graden aanpak van mentaal welzijn, waarbij ook de emotionele, sociale en fysieke aspecten van mentaal welzijn meegenomen worden.

Introductie heeft plaatsgevonden middels diverse interne kanalen, op meerdere momenten gedurende het derde kwartaal 2023. De try-out loopt tot en met het eerste kwartaal 2024.

In het najaar van 2023 zijn alle leidinggevenden uitgenodigd voor een workshop Ziekteverzuim. Doel van de workshop is meer inzage te geven in het proces van verzuim en de leidinggevenden een bewuster betrokken rol te geven in zowel het begeleiden van verzuim als het voorkomen/signaleren van dreigend verzuim. Naar aanleiding van de feedback wordt momenteel onderzocht of de workshop in aangepaste vorm breder ingezet kan worden voor alle medewerkers van Vogelbescherming.

Veiligheid en integriteit

Vogelbescherming beschikt over de volgende personele codes voor veiligheid en integriteit:

- Gedragscode privacy en informatieveiligheid.
- Gedragscode integriteit.
- Regeling vertrouwenspersoon.
- Meldprocedure.
- Onderzoeksprotocol.
- Bezwaarprocedure functieprofiel

Meldpunt Integriteit

Sinds 2022 hebben we een Meldpunt Integriteit waar medewerkers, vrijwilligers en derden terecht kunnen om een melding te maken. De interne vertrouwenspersoon is opgevolgd door twee nieuwe interne vertrouwenspersonen. Ook is er een externe nieuwe vertrouwenspersoon gestart.

In 2023 is er 1 melding binnengekomen bij het Meldpunt Integriteit in de categorie ongewenste omgangsvormen - intimidatie. Er heeft geen verder onderzoek hoeven plaatsvinden.

Daarnaast zijn er 3 meldingen binnengekomen bij de interne vertrouwenspersonen. Twee in de categorie ongewenste omgangsvormen en één in de categorie integriteit. Er heeft geen verder onderzoek hoeven plaatsvinden.

In het najaar van 2023 zijn alle medewerkers uitgenodigd voor een workshop Morele oordeelsvorming. Deze workshop zal in 2024 ook een plek krijgen in het inwerktraject van nieuwe medewerkers.

6.4.3 OR

De ondernemingsraad (OR) kwam in 2023 vijfmaal bijeen met de directeur-bestuurder ad interim voor een formele OR-overlegvergadering, en eenmaal in een zogenoemd Benen-op-tafel-overleg. De OR heeft verder een rol gehad in de sollicitatieprocedure voor de nieuwe directeur-bestuurder, zij heeft inspraak gehad in het profiel en advies gegeven aan de RvT na een kennismakingsgesprek met de geselecteerde kandidaat.

In december heeft de OR een kennismakingsgesprek gehad met Erik Wagener. De OR heeft verder zesmaal formele OR-vergaderingen gehad, plus diverse overleggen met diverse vertegenwoordigers uit de organisatie, zoals HR-medewerkers, over specifieke onderwerpen. In 2023 hebben drie leden de OR-vertalen en zijn er vier nieuwe toegetreden, waardoor eind 2023 de OR uit acht leden bestond. De OR is betrokken bij de ontwikkeling van beleid, zoals het integriteitsbeleid, arbeidsvoorwaarden en beleid gericht op duurzaamheid en Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO).

6.4.4 Privacy en informatieveiligheid

In 2023 is het traject Bewustwording-in-a-Box gestart in samenwerking met cybersecuritypartner Suricat, om Vogelbeschermingmedewerkers bewuster te maken van de bedreigingen op het gebied van cybersecurity en informatieveiligheid. Er zijn verschillende phishing-simulaties gehouden, er is een e-learning aangeboden en er heeft voorlichting plaatsgevonden op locatie.

Daarnaast hebben zich dit jaar twee datalekken voorgedaan van kleine omvang, deze zijn opgenomen in het interne register en waar nodig zijn betrokkenen geïnformeerd. Melding bij de Autoriteit Persoonsgegevens was in deze gevallen niet nodig.

6.4.5 Vrijwilligers

Voor de bescherming van vogels in steden, dorpen, wetlands, delta's en tuinen werkt Vogelbescherming Nederland samen met vrijwilligers en vogelwerkgroepen. Zij zijn de ogen, oren en mond van Vogelbescherming op lokaal niveau. Dankzij hen zijn er op vele plekken in Nederland belangrijke initiatieven gestart voor een vogelvriendelijkere en groene leefomgeving.

Onze vrijwillige excursieleiders en Beleef de Lente vrijwilligers zijn weer heel actief geweest om hun kennis te delen en mensen bewust te maken van de prachtige vogelwereld. Onze vereniging kan niet bestaan zonder de inzet en deskundigheid van onze Raad van Toezichtleden en Ledenraadsleden en onze 'huiskamer' winkel wordt dagelijks door vrijwilligers bemand, een geweldige prestatie.

Elke vrijwilliger heeft een eigen contactpersoon binnen Vogelbescherming voor optimale samenwerking, want zonder de hulp van vrijwilligers zou Vogelbescherming niet zo'n grote impact kunnen hebben. Een overzicht van het aantal vrijwilligers in 2023*:

Ledenraad	45
Raad van Toezicht	10
Winkel	18
Tuinvrijwilligers	8
Kantoorvrijwilligers	5
Wetlandwachten	104
Tuinvogelconsulenten	133
Stadsvogeladviseurs	54
Beleef de lente	128
Excursieleiders	68
Sprekers	9
Tijdschriften verspreiden	37
Totaal	618

* Hier is het aantal mensen weergegeven dat in het verslagjaar een vrijwilligersfunctie had. Er is een verschil tussen het aantal vrijwilligers en het aantal functies, omdat een aantal vrijwilligers meerdere functies bekleedt en er mensen zijn gestopt en gestart met het vervullen van een functie gedurende het verslagjaar. Het aantal vrijwilligers op peildatum 31-12-2023 bedraagt 560.

6.4.6 Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO)

In de missie van Vogelbescherming ligt MVO al besloten. Daarnaast werken we ook als organisatie aan verduurzaming, op het gebied van medewerkers, gebouw, voorzieningen en het gebruik van facilitaire middelen.

In 2024 zullen we met de werkgroep MVO een nieuwe reeks initiatieven ontwikkelen voor een verdere verbetering van de duurzaamheid binnen Vogelbescherming en duurzaam gedrag, zowel quick wins als langetermijnverbeteringen.

Ondertussen zijn we begonnen met een reeks initiatieven om het energieverbruik terug te dringen, onder andere door het vervangen van de conventionele verlichting naar energiezuinige ledverlichting en energiemonitoring. Op het gebied van inkoop kijken we samen met onze leveranciers nadrukkelijk naar initiatieven uit de markt die bijdragen aan de doelstellingen van Vogelbescherming. Zo zijn we eind 2023 een

proef gestart met Wilderland thee, een kruidenthee afkomstig uit Nederlandse bloemen- en kruidenvelden, door boeren langs akkers en weilanden gezaaid en beheerd, ter verbetering van de biodiversiteit. Deze lijn willen we in 2024 doortrekken.

Aan de hand van een uitgebreide checklist worden ook in 2024 verdere keuzes gemaakt voor in toenemende mate circulair werken, bouwkundige aanpassingen en duurzame inzetbaarheid. Door de pandemie van de afgelopen jaren zijn de voorkeuren van medewerkers op dat laatste vlak wezenlijk veranderd. Om aantrekkelijk te blijven als werkgever wordt in 2024 begonnen met het aanpassen van de werkomgeving naar een samenwerkomgeving. Zo zullen we in de loop van het komende jaar ons arsenaal aan werkplekken verder moderniseren en aanpassen naar de wensen van onze medewerkers, meer samenwerk- en concentratiewerkplekken creëren, zodat we beter aansluiten op de hybride werkstijlen van vandaag de dag.

Verdere verdieping vindt de komende jaren plaats langs de lijn van de aandachtsgebieden uit het Strategisch Meerjarenplan, volgens het volgende schema:

Ad II) Ons inkoopbeleid kenmerkt zich door de inkoop van producten en diensten met een maximale duurzame waarde. Naast de prijs wordt de impact op mens en milieu meegewogen bij de aanschaf, net als de wijze waarop onze inkoop kan bijdragen aan de realisatie van de beleidsdoelen van Vogelbescherming. Bij nieuwe en bestaande contracten kijken we naar milieucriteria (bijvoorbeeld energiezuinige apparatuur, transportkosten, verpakkingsmaterialen, schoonmaakmiddelen), dierenwelzijn en 'social return'. We zijn er echter nog niet, we zetten ons in om de uitvoering van het beleid verder te optimaliseren.

	Binnen de organisatie	Buiten de organisatie
Vanuit sociale principes (MVO)	I Duurzaam HR-beleid waarbij het op alle gebieden gaat om gelijke behandeling van (potentiële) medewerkers, duurzame inzetbaarheid, gezondheid, veiligheid, social return en duurzaam vrijwilligersbeleid. Waar mogelijk sturen op diversiteit.	II Leveranciersbeoordeling op sociale aspecten (bijvoorbeeld social return) en ketenverantwoordelijkheid bij productie in andere landen. Partnerbeoordeling op sociale aspecten.
Vanuit ecologische principes (DO)	III Vlieguren, woon-/werk- en zakelijk verkeer, catering, afvalverwerking, gebruik van verbruiks- en gebruiksmiddelen, gebouw, communicatiemiddelen en verpakkingsmaterialen, CO ₂ -neutraliteit.	IV Leveranciersbeoordeling op ecologische en milieu-/klimaataspecten. Partnerbeoordeling op ecologische aspecten.

Ad I) Op het gebied van medewerkersbeleid biedt Vogelbescherming ook ruimte aan stagiair(e)s van velerlei opleidingen om zich bij ons te bekwamen en hebben we werkervaringsplaatsen. Op die manier vergroten we de kansen op de arbeidsmarkt voor betrokkenen en draagt Vogelbescherming bij aan de ontwikkeling van studenten in de praktijk- en opleidingsprogramma's van onderwijsinstellingen. Zo is Vogelbescherming sinds 2023 erkend praktijkopleider- leerbedrijf voor het mbo-onderwijs op het gebied van facilitaire dienstverlening.

COMMUNICATIE MET BELANGHEBBENDEN

7 Communicatie met belanghebbenden

Vogelbescherming richt zich in haar communicatie met belanghebbenden tot een reeks aan heel verschillende doelgroepen. Daarin heeft Vogelbescherming als kennisinstelling en belangenbehartiger veelal een adviserende rol. Die adviezen hebben een brede inhoudelijke range, van oplossingen voor omvangrijke maatschappelijke problemen en complexe juridische vraagstukken tot hoe je op een ideale wijze een nestkast ophangt, of je eigen tuin vogelvriendelijk in te richten. We bedienen alle stakeholders op maat.

In 'Een jaar Vogelbescherming, Impactverslag 2023' is per thema een toelichting te lezen op hoe wij ons richten op de diverse belanghebbenden. Hier beperken we ons tot een beknopte weergave van welke groepen we bedienen in de samenleving en hoe we dat doen.

1. Brede publiek

Het brede publiek en speciale doelgroepen daarbinnen, willen we op aantrekkelijke manieren informeren over én motiveren voor vogels, hun bescherming en wat wij daarvoor doen. Dat doen we onder meer via sociale media, persberichten en campagnes.

2. Supporters (leden, vrijwilligers, online volgers en vrienden)

Deze directe achterban bedienen we over dezelfde onderwerpen als het brede publiek met een breed palet

aan communicatiemiddelen, van het gewaardeerde magazine Vogels tot aan de sociale media, een digitale nieuwsbrief en een speciaal extranet voor vrijwilligers. In 2023 is met verhoogde inzet gewerkt aan zoveel mogelijk 'communicatie op maat' als het gaat om onze digitale uitingen.

3. Medewerkers

Medewerkers krijgen informatie tijdens werkoverleggen, een wekelijkse Stand Up, tweewekelijkse medewerkersbijeenkomsten, inspiratiedagen/heisessies en via intranet.

4. Professionele doelgroepen

Vogelbescherming behartigt de belangen van vogels. Bij professionele doelgroepen doen we dat zo direct mogelijk via een-op-een contacten, bijeenkomsten, of via op maat gesneden communicatiemiddelen, zoals factsheets, brochures en bijvoorbeeld online via bouwnatuurinclusief.nl (gemeenten, corporaties, ontwikkelaars etc.) en voor leerkrachten via platform LessonUp.

5. Financiers

Fondsen, sponsors, overheden, vermogende particulieren en andere gevers benaderen we zo direct mogelijk met evaluaties, tussentijdse verslagen en verzoeken om steun, uitgaande van hun wensen en mogelijkheden.

8 VOGELBESCHERMING IN 2024

8

KRAANVOGEL

8 Vogelbescherming in 2024

Hieronder onze voornaamste doelen voor 2024, zoals verwoord in het Jaarplan 2024 van Vogelbescherming. Bij het bereiken van onze doelen volgen we de systematiek van de theory of change en biedt ons Strategisch Meerjarenplan 2020-2025 (SMP) het kader.

Landelijk gebied

- 1) Lobby op provinciaal niveau. In verschillende gebiedsprocessen van het Provinciaal Programma Landelijk Gebied wordt daardoor invulling gegeven aan de realisatie van kerngebieden voor weidevogels, zoals verwoord in het Aanvalsplan Grutto. Buiten deze weidevogelkerngebieden streven we per provincie naar de invulling van ons concept rondom Basiskwaliteit Natuur en akkervogelkerngebieden.
- 2) Bestaande zuivelkeurmerken gaan uit van de vogelvriendelijke standaard die Vogelbescherming heeft gedefinieerd.
- 3) We zetten in op de aankoop van vrijkomende landbouwgrond door overheden en particulieren met als doel die in te zetten voor agrarische natuur.

Natuur

- 1) In de belangrijke watergebieden van Nederland zorgen we voor (de uitvoering) van programma's die gezonde vogelpopulaties tot doel hebben, zoals in de Wadden (via Wij&Wadvogels, Fase II), de Zeeuwse en Zuid-Hollandse Delta en het IJsselmeer.
- 2) In beleid en beheer van de grote wateren worden maatregelen genomen waardoor gebruik (recreatie, visserij) minder negatieve gevolgen heeft op de kwaliteit en kwantiteit van leefgebieden voor vogels.
- 3) Via lobby ervoor zorgen dat de rijksoverheid het natuurbelang beter meeweegt in besluitvorming.
- 4) De energietransitie op zee en land houdt rekening met vogels en gaat niet ten koste van vogelleefgebied.

Stedelijk gebied

- 1) Meer aandacht voor de openbare ruimte, aanvullend op het vogelvriendelijk maken van gebouwen en tuinen. We organiseren in 2024 het Jaar van de Huismus als start hiervan.
- 2) We werken aan het standaard opnemen van natuurinclusief bouwen in beleid van gemeenten in de drie zuidelijke provincies in het project Natuur-inbouw. Als opmaat om de resultaten naar de andere provincies te vertalen.

Internationaal

- 1) Continuering van de bescherming van de shea parklands in Burkina Faso en Ghana.
- 2) Biodiversiteit wordt nog meer zichtbaar in het uitvoeringsprogramma van de Pan African Agency of the Great Green Wall.
- 3) Beschermingsprogramma voor trekvogels in de belangrijkste kustgebieden van West-Afrika wordt geactiveerd.

Activeren samenleving

- 1) Start doorvoeren nieuw merkbeleid.
- 2) Campagnes om donateurs te werven (125-jarig bestaan) en (laagdrempelig) vogels kijken te promoten.
- 3) Verdere vernieuwing vrijwilligersbeleid met opbouw expertisecentrum voor groene vrijwilligersnetwerken én bundeling coördinatie eigen vrijwilligers.
- 4) Familievriendelijke content uitbreiden en betaalde cursussen door ontwikkelen.
- 5) Vernieuwen service en communicatie met leden (Whatsapp, AI).

Financieel

De begroting voor 2024 heeft 23,7 miljoen euro aan opbrengsten, 24,9 miljoen euro aan kosten en daarmee een overbesteding van 1,2 miljoen euro. De overbesteding wordt voor 0,9 miljoen euro gefinancierd uit vooruit ontvangen bestemde baten. Op basis van de begroting zal ultimo 2024 een bedrag van 0,2 M aan de Bestemmingsreserve Strategisch Meerjarenplan worden onttrokken en EUR 0,1 M zal worden onttrokken aan de Bestemmingsreserve financiering activa bedrijfsvoering. De financiële positie van Vogelbescherming is gezond. De begroting is in de bijlage van de Jaarrekening meegenomen. Vogelbescherming zal naar verwachting verder groeien tot circa 117 medewerkers eind 2024.

Verslag Raad van Toezicht 2023

Terugblikkend op 2023 stelt de Raad van Toezicht dat het voor Vogelbescherming Nederland in meerdere opzichten een intensief jaar is geweest.

1 Bijzonderheden

Het jaar ging van start met het aantreden van de heer Italianer als interim directeur-bestuurder van Vogelbescherming Nederland. Onder zijn leiding is onder andere de Midterm review uitgevoerd en zijn de eerste stappen gezet in de doorontwikkeling van de organisatie. In de Midterm review werd met de organisatie teruggeblikt op de afgelopen jaren en vooral ook vooruitgekeken naar de komende jaren in relatie tot het huidige Strategisch Meerjarenplan 2020-2025. Dit heeft geleid tot belangrijke inzichten die input zijn geweest voor het jaarplan 2024 en die ook als uitgangspunten gebruikt gaan worden voor het nieuwe Strategisch Meerjarenplan dat in 2024 ontwikkeld gaat worden. Vogelbescherming staat daarmee goed voorgesorteerd om een rol van betekenis te blijven spelen.

In 2023 waren er twee vacatures te vervullen in van de Raad van Toezicht, door het terugtreden van mevrouw Wolfs en de heer Brands. De werving voor deze vacatures heeft plaatsgevonden onder begeleiding van een extern wervingsbureau. De werving voor de vacatures geschiedt op basis van de door de Ledenraad vastgestelde functieprofielen. Hierbij is specifiek gezocht naar een lid voor aanvulling van de Auditcommissie, en iemand met een voorzittersprofiel. Leden van de Raad van Toezicht worden op voordracht van de Raad van Toezicht door de Ledenraad benoemd voor een periode van vier jaar. Aansluitend kunnen zij voor een tweede termijn van vier jaar benoemd worden. De Ledenraad heeft op 3 juni op voordracht van de Raad van Toezicht mevrouw Donders en de heer Wagener unaniem benoemd voor een eerste periode van vier jaar. Mevrouw Donders is hierna door de Raad van Toezicht benoemd als lid van de Auditcommissie. De heer Wagener heeft op 7 december de voorzittershamer overgenomen van de heer Herkemij. De heer Herkemij blijft aan als lid van de Raad van Toezicht.

2. Zelfevaluatie en Toezichtsplan Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht houdt jaarlijks een zelfevaluatie, waarbij dit eens in de drie jaar gebeurt onder externe begeleiding. Dit jaar vond de zelfevaluatie weer onder externe begeleiding plaats. Deze evaluatie heeft tot inzichten en afspraken geleid, onder andere met betrekking tot de onderlinge cultuur, vergadercultuur en -afspraken, onderlinge taakverdeling, en het extern werven van nieuwe leden voor de Raad van Toezicht. In vervolg op deze zelfevaluatie heeft een herziening van het Toezichtsplan plaatsgevonden. Dit Toezichtsplan 2023-2024 dient als leidraad voor het functioneren van de Raad in en buiten de vergaderingen. Het Toezichtsplan is gemaakt met in het achterhoofd de verschillende rollen als Raad van Toezicht: toezichthouden op het functioneren van Vogelbescherming als organisatie; het adviseren over strategie en de realisatie daarvan en als klankbord dienen voor de directeur-bestuurder. Daarnaast fungeert de Raad van Toezicht als werkgever van de directeur-bestuurder.

3 Werving nieuwe directeur-bestuurder

In oktober 2023 is gestart met de wervingsprocedure door een delegatie uit de Raad van Toezicht en de Ledenraad. Dit gedegen proces, waarbij ook de Ledenraad, het MT en de OR nauw betrokken zijn geweest, heeft geresulteerd in de benoeming van de heer Schipperheijn, per 1 maart 2024. Met de heer Schipperheijn heeft de Vereniging een gedreven en ambitieuze directeur gevonden. Samen met de collega's van Vogelbescherming en mensen die vogels en natuur een warm hart toedragen, zal de heer Schipperheijn de belangen van vogels behartigen om samen verder te bouwen aan een vogel- en natuurvriendelijk land.

4 Overige vergaderingen

De Raad van Toezicht kent een reguliere vergadercyclus van zes bijeenkomsten per jaar. De vergaderingen van de Raad van Toezicht worden voorgezeten door de voorzitter van de Raad van Toezicht, door de vicevoorzitter of door een Raad van Toezicht-lid dat door de vergadering alleen voor die vergadering wordt aangewezen. De vergaderingen worden door de directeur-bestuurder bijgewoond. Voorafgaand aan de vergadering vindt een bespreking zonder de direc-

teur-bestuurder plaats. Eens per jaar vindt een zogenaamde Benen-op-tafel-vergadering, met een vrije agenda, plaats. In deze vergadering stonden de Midterm review en het besturingsmodel van de organisatie centraal. De belangrijkste onderwerpen die tijdens de overige vergaderingen in 2023 aan de orde zijn gekomen zijn:

Bestuursverslag en Jaarrekening 2022

Het Bestuursverslag en de Jaarrekening over 2022 zijn goedgekeurd. De Ledenraad heeft vervolgens de Jaarrekening vastgesteld en het Bestuur heeft het Bestuursverslag vastgesteld, en de Raad van Toezicht decharge verleend voor zijn toezichthoudende taak over 2022.

Jaarplan en begroting 2024

Het Jaarplan (gebaseerd op het Strategisch Meerjarenplan 2020-2025) en de begroting 2024 zijn goedgekeurd, en vervolgens door het Bestuur vastgesteld.

Managementrapportages

De periodieke managementrapportages op het gebied van financiën, personeel en bedrijfsvoering werden besproken.

Risicomanagement

Het risicodossier en de daarvan afgeleide risicorapportage en heatmaps, en de mitigerende maatregelen zijn besproken. Dit geeft inzicht in belangrijkste risico's voor Vogelbescherming en de getroffen risicobeheersingsmaatregelen.

Ondernemingsraad

Tweemaal per jaar spreekt de ondernemingsraad met een delegatie van de Raad van Toezicht. De ondernemingsraad (OR) heeft ervoor gekozen om dit niet tijdens een overlegvergadering te doen, maar in twee aparte bijeenkomsten. Het gesprek is bedoeld om de Raad van Toezicht inzicht te geven in wat er leeft bij medewerkers en voor de OR om eventuele zorgen die bij medewerkers leven met de Raad van Toezicht te delen. Ook kan de Raad van Toezicht de OR adviseren over vraagstukken van algemene aard.

Actuele zaken, stand van zaken van projecten

De Raad van Toezicht wordt in de vergaderingen op de hoogte gebracht van actuele zaken en de stand van zaken van projecten.

Terugkoppeling Auditcommissie

Viermaal per jaar vindt een korte terugkoppeling van de bevindingen door de Auditcommissie aan de Raad van Toezicht plaats. Daarnaast ontvangen de Raadsleden de notulen van de Auditcommissie.

Andere onderwerpen die in 2023 aan de orde zijn geweest:

- Fondsenwerving
- Politieke situatie en verkiezingen
- Grondaankopen en leningen
- Holwerd aan Zee
- Huisvesting
- Medewerkerperceptieonderzoek

5 Samenstelling, functies en nevenfuncties

Alle leden van de Raad van Toezicht zijn onafhankelijk ten opzichte van Vogelbescherming en verrichten hun werkzaamheden onbezoldigd.

Voorzitter

De heer E. Wagener

Benoemd: juni 2023 - Herkiesbaar: juni 2027

Functie: Directeur Hoogwaterbeschermingsprogramma

Nevenfuncties: Voorzitter ledenraad Fietsersbond

Overige leden

Mevrouw E. Donders

Benoemd: juni 2023 - Herkiesbaar: juni 2027

Functie: Associate Partner Boer & Croon,

mede-eigenaar Hulpmeesters

Nevenfuncties: Geen

De heer B. Eickhout

Benoemd: januari 2019 - Herkozen: januari 2023 -

Einde termijn: juni 2027

Functie: Lid Europees Parlement

Nevenfuncties:

- Lid Programmaraad Rathenau Instituut
- Lid Radboud Alumniboord
- Lid Raad van het Wetenschappelijk Bureau van GroenLinks

De heer M.J. Herkemij Westerman

Benoemd: december 2020 - Herkiesbaar: december 2024

Functie: CEO EICHHOLTZ Groep

Nevenfuncties:

- geen

Mevrouw P. Ket (vicevoorzitter)

Benoemd: juni 2018 - Herkozen: juni 2022 -

Einde termijn: juni 2026

Functie: Hoofd afdeling Natuur en Landschap van Vereniging Natuurmonumenten

Nevenfuncties: Voorzitter werkveldadviescommissie Bos- en natuurbeheer Hogeschool Van Hall Larenstein

Mevrouw J.D. Lemstra (lid Auditcommissie)

Benoemd: mei 2020 - Niet herkiesbaar: mei 2024

Functie: Head of Program & Change Acceleration, Cap Gemini

Nevenfuncties:

- Mentor in het mentorship programma van Cartier Women's Initiative en bij het INSEAD On Track program
- Bestuurslid Board Companions

De heer E.W. Nieuwstraten

Benoemd: mei 2020 - Herkiesbaar: mei 2024

Functie: Beleidsadviseur Natuur en Water, Provincie Noord-Brabant

Nevenfuncties:

- Voorzitter Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna
- Freelance reisleider bij BirdingBreaks

Mevrouw A. Vromans (voorzitter Auditcommissie)

Benoemd: mei 2021 - Herkiesbaar: mei 2025

Functie: Supervisor Financial Reporting AFM

Nevenfuncties: geen

6 Auditcommissie

De Raad van Toezicht kent als vaste commissie de Auditcommissie. De Auditcommissie bestaat uit drie leden van de Raad van Toezicht en rapporteert aan de gehele raad. Mevrouw Vromans vervult de voorzittersfunctie. De overige twee leden waren mevrouw Lemstra en de heer Brands (tot juni 2023) en mevrouw Donders (vanaf juni 2023). De Auditcommissie is belast met het toezichthouden op de financiële gang van zaken binnen de Vereniging in het algemeen. Verder toetst de Auditcommissie de werking van de administratieve organisatie en alle daarin besloten maatregelen van interne controle. Daarnaast besteedt de Auditcommissie aandacht aan de risicobeheersing en het opvolgen van actuele ontwikkelingen in de regelgeving. De Auditcommissie vergadert eens per kwartaal, maar kan indien gewenst ook tussentijds een vergadering beleggen. De vergaderingen worden bijgewoond door de directeur-bestuurder en het hoofd Bedrijfsvoering.

De belangrijkste onderwerpen die in 2023 aan de orde zijn geweest:

- Jaarrekening en bestuursverslag 2022, accountantsverslag 2022 (in aanwezigheid van de accountant)
- Plan van aanpak en opvolging bevindingen accountant
- Jaarplan en begroting 2024
- Risicodossier
- ICT
- Managementletter
- Grondaankopen en verstrekken leningen
- Presentatie Engagement for Impact
- Kwartaalrapportages
- Herbenoeming accountant
- Continuïteitsreserve
- Zelfevaluatie

7 Tot slot

De Raad van Toezicht kijkt terug op een geslaagd verenigingsjaar, waarin hard is gewerkt aan de doelstelling en waarin goede resultaten zijn behaald. Het jaar 2023 werd gekenmerkt door uitdagingen zowel in de binnen- als de buitenwereld. Ondanks de onduidelijke politieke koers als het gaat om natuurbeheer en -bescherming, hebben wij ook positieve ontwikkelingen weten te realiseren. Zo hebben we ons met positief resultaat ingezet voor natuurcompensatie in de Voordelta en is het project Wij & Wadvogels, Fase I grotendeels succesvol afgerond. Wij zijn trots op deze resultaten en willen iedereen bedanken die heeft bijgedragen aan dit succes. We hebben het jaar afgesloten met de benoeming van de heer Schipperheijn per 1 maart 2024 als nieuwe directeur-bestuurder van de Vereniging en kijken met vertrouwen uit naar het nieuwe jaar, waarin we verder kunnen werken aan het behoud van vogels en natuur.

Namens de hele Raad van Toezicht,
Erik Wagener

**JAARREKENING
2023**

1. Kengetallen en kerncijfers

De indeling van de jaarrekening volgt de richtlijn nummer 650 van de Raad voor de Jaarverslaggeving.

(bedragen x € 1.000)	2023	2022	2021	2020	2019
Aantal leden en donateurs	155.400	158.801	161.236	149.868	141.038
Stijging/daling ten opzichte van voorgaande jaren:					
- aantal	-3.401	-2.435	11.368	8.830	-850
- %	-2,1%	-1,5%	7,6%	6,3%	-0,6%
Baten					
Baten van particulieren	10.505	10.219	11.337	11.502	8.237
Baten van bedrijven	599	631	672	632	474
Baten van loterijorganisaties	2.284	2.277	1.941	6.292	3.638
Baten van subsidies van overheden	2.913	2.898	2.458	1.919	627
Baten van verbonden organisaties zonder winststreven	-	-	11	9	-
Baten van andere organisaties zonder winststreven	423	208	345	125	351
Som van de geworven baten	16.724	16.233	16.764	20.479	13.327
Baten als tegenprestatie voor de levering en/of diensten	745	846	661	506	1.140
Overige baten	61	15	37	25	34
Totaal	17.530	17.095	17.462	21.010	14.501
Stijging/daling ten opzichte van voorgaande jaren:	3%	-2%	-17%	45%	-9%
Af: overige baten	61	15	37	25	34
Baten exclusief overige baten	17.469	17.080	17.425	20.985	14.467
<i>Lasten</i>					
Besteed aan doelstelling	14.477	14.813	14.165	14.994	10.424
Kosten in % van de totale lasten	76%	77%	79%	82%	78%
Kosten fondsenwerving (€):					
- kosten eigen fondsenwerving, exclusief winkel	1.798	1.723	1.568	1.376	1.177
- kosten eigen fondsenwerving winkel	240	149	149	182	187
- Wervingskosten subsidies	336	284	278	252	243
Totaal	2.374	2.156	1.995	1.810	1.607
Kosten fondsenwerving (% van de totale baten):					
- kosten eigen fondsenwerving, exclusief winkel	10,3%	10,1%	9,0%	6,5%	8,1%
- kosten eigen fondsenwerving winkel	1,4%	0,9%	0,9%	0,9%	1,4%
- wervingskosten subsidies	2,0%	1,7%	1,7%	1,2%	1,8%
Totaal	14%	13%	12%	9%	11%
Kosten beheer en administratie:					
- bedrag	2.277	2.307	1.870	1.545	1.279
Kosten in % van de totale lasten	12%	12%	10%	8%	10%
Resultaat (totale baten minus totale lasten)	-1.271	-2.281	-484	2.731	1.411
Totaal activa	37.597	37.123	38.232	39.310	39.069
Current ratio (vlottende activa/vlottende passiva, min. 1,5)	1,67	1,79	1,94	1,89	1,61
Solvabiliteit (eigen vermogen/balanstotaal, min. 0,35)	0,47	0,51	0,56	0,55	0,49
Factor continuïteitsreserve (min. 0,70 x vaste jaarlasten)	0,70	0,71	0,75	0,74	0,74

2. Jaarrekening 2023

2.1 Balans per 31 december

Na resultaatbestemming (bedragen in €)

		31 december 2023	31 december 2022
ACTIVA			
Vaste activa:			
Immateriële vaste activa	2.5.1	112.527	354.923
Materiële vaste activa	2.5.2	3.378.623	3.553.699
Financiële vaste activa	2.5.3	1.057.278	984.473
		4.548.428	4.893.095
Vlottende activa:			
Voorraden	2.5.4	380.499	457.547
Vorderingen en overlopende activa	2.5.5		
- kortlopende vorderingen		3.380.045	3.927.574
Liquide middelen*	2.5.6	29.287.911	27.844.574
		33.048.455	32.229.695
Totaal activa		37.596.883	37.122.790
PASSIVA			
Reserves en fondsen	2.5.7		
Reserves			
- continuïteitsreserve		7.500.000	7.500.000
Sub.:		7.500.000	7.500.000
Bestemmingsreserves:			
Bestemmingsreserve financiering activa bedrijfsvoering		3.871.649	-
Bestemmingsreserve Strategisch Meerjarenplan		2.621.723	7.773.910
Sub.:		6.493.372	7.773.910
Fondsen			
- bestemmingsfondsen		3.721.588	3.712.415
Totaal reserves en fondsen		17.714.960	18.986.325
Voorzieningen	2.5.8	51.311	161.536
Schulden	2.5.9		
- kortlopende schulden		19.830.612	17.974.929
Totaal passiva		37.596.883	37.122.790

* De hoge liquiditeitspositie is vooral het tijdelijk gevolg van een toekenning van de Nationale Postcode Loterij ad € 15 miljoen in 2019 voor het project Holwerd aan Zee. De vooruitontvangen gelden van dit project zijn per balansdatum € 11,1 miljoen. Daarnaast heeft Vogelbescherming in 2022 een bedrag van € 1,7 miljoen van de Nationale Postcode Loterij ontvangen voor het project Groene Vrijwilligersnetwerken. Per balansdatum bedragen deze gelden € 1,2 miljoen. Voor het project Wij & Wadvogels, Fase II is per eind 2023 € 2,3 miljoen vooruitontvangen van het ministerie van LNV. Het saldo van bestemmingsfondsen is € 3,7 miljoen. Dit betreft geormerkt geld dat de komende jaren zal worden uitgegeven. Alleen deze drie vooruitontvangsten zijn al € 18,3 miljoen.

2.2 Staat van baten en lasten

(bedragen in €)

		Werkelijk 2023	Begroting 2023	Werkelijk 2022
Baten				
Baten van particulieren (contributies en donaties)	2.7.1	7.601.314	7.423.250	7.463.137
Baten van particulieren (nalatenschappen)	2.7.1	2.903.143	3.479.212	2.755.816
Baten van bedrijven	2.7.2	599.409	686.000	631.198
Baten van loterijorganisaties	2.7.3	2.284.299	2.200.000	2.276.741
Baten van subsidies van overheden	2.7.4	2.913.464	8.141.527	2.898.077
Baten van verbonden organisaties zonder winststreven	2.7.5	-	-	-
Baten van andere organisaties zonder winststreven	2.7.6	422.596	197.500	208.392
Som van de geworven baten		16.724.225	22.127.489	16.233.361
Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten	2.7.7	744.540	758.000	846.298
Overige baten	2.7.8	60.818	3.000	15.000
Som van de baten		17.529.583	22.888.489	17.094.659
Lasten				
Besteed aan doelstellingen:	2.7.9			
Bescherming		10.853.425		11.254.906
Activeren van de samenleving		3.623.135		3.557.662
Totaal besteed aan doelstelling		14.476.560		14.812.568
Wervingskosten	2.7.10	2.373.799		2.156.417
Kosten beheer en administratie	2.7.11	2.276.872		2.307.230
Som van de lasten		19.127.231	26.702.422	19.276.215
Saldo voor financiële baten en lasten		-1.597.648	-3.813.933	-2.181.556
Saldo financiële baten en lasten	2.7.12	326.283	-	-99.375
Saldo van baten en lasten		-1.271.365	-3.813.933	-2.280.931
Bestemming saldo				
Toevoeging/onttrekking aan:				
- continuïteitsreserve		-	-	-
- bestemmingsreserves		-1.280.538	-3.176.066	-1.594.364
- bestemmingsfondsen		9.173	-637.867	-686.567
Totaal		-1.271.365	-3.813.933	-2.280.931

2.3 Kasstroomoverzicht

(bedragen in €)

	2023	2022
Resultaat	-1.271.365	-2.280.931
Correctieposten:		
- afschrijvingen	482.507	525.446
- mutatie voorzieningen	-110.225	121.503
- koersresultaat effecten	-	-
	372.282	646.949
Mutaties werkkapitaal:		
- voorraden	77.048	-38.598
- vorderingen	547.529	797.979
- schulden	1.855.683	1.050.315
	2.480.260	1.809.696
Kasstroom uit operationele activiteiten:	1.581.177	175.714
Kasstroom uit investeringsactiviteiten:		
- investeringen in immateriële activa	-	-
- investeringen in materiële activa	-65.035	-142.814
- desinvesteringen materiële activa	-	70.865
- investeringen in financiële activa	-	-
	-65.035	-71.949
Kasstroom uit financieringsactiviteiten:		
- verstrekte langlopende leningen	-175.000	-12.374
- ontvangen aflossingen	102.195	81.820
	-72.805	69.446
Mutatie liquide middelen	1.443.337	173.211
Saldo liquide middelen per 1 januari	27.844.574	27.671.363
Saldo liquide middelen per 31 december	29.287.911	27.844.574
Kasstroom	1.443.337	173.211

Een kasstroomoverzicht is een overzicht van de feitelijke geldstromen die in de loop van een boekjaar binnenkomen en uitgaan. Het kasstroomoverzicht staat ook bekend als de staat van herkomst en bestedingen. Afname van een activa post (bijvoorbeeld voorraden) is een herkomst, toename van een activapost (bijvoorbeeld vorderingen en investeringen in activa) is een besteding. Afname van een passivapost is een besteding (bijvoorbeeld schulden).

2.4.1 Inrichting jaarrekening

De jaarrekening van Vogelbescherming Nederland is opgesteld conform RJ 650 van de Raad voor de Jaarverslaggeving. Aan Vogelbescherming is het CBF-keurmerk verleend, bij de laatste hertoetsing is het keurmerk verlengd tot en met 31 december 2025.

Vergelijking met voorgaand jaar

De grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn beleidsneutraal afgestemd op de RJ 650.

2.4.2 Waarderingsgrondslagen voor de balans

De waarderingsgrondslagen worden hieronder toegelicht. De bedragen in dit jaarverslag luiden in euro's.

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen aanschaffingsprijs en worden lineair afgeschreven op basis van de verwachte economische levensduur. Het afschrijvingspercentage bedraagt 20%.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen aanschaffingsprijs en worden lineair afgeschreven op basis van de verwachte economische levensduur. Verkregen natuurgebieden in het kader van de doelstelling worden gewaardeerd op 0 euro.

De afschrijvingspercentages zijn:

Grond	0%
Gebouwen	3,33%
Verbouwingen	10%
Installaties	10%
Winkelinrichting verbonden met het gebouw	10%
Inventaris en inrichting	20%
Automatiseringsapparatuur	33,33%

Financiële vaste activa

Effecten

De niet-beursgenoteerde obligaties worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs of lagere reële waarde.

Leningen

De leningen alsmede de overige vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs, onder aftrek van noodzakelijk geachte voorzieningen.

Vorraden

De waardering van de voorraden vindt plaats tegen historische verkrijgingsprijzen waarbij het principe van First In First Out (FIFO) wordt gehanteerd. Hierbij wordt (administratief) verondersteld dat wat het eerst aangekocht wordt, ook het eerst verkocht wordt.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde en staan geheel ter vrije beschikking. Voor mutaties wordt verwezen naar het kasstroomoverzicht. De liquiditeitspositie kan als gevolg van door derden toegekende en vooraf betaalde projectmiddelen in een boekjaar buitenproportioneel stijgen.

Voorzieningen

Voorzieningen worden opgenomen voor verplichtingen die op de balansdatum als waarschijnlijk of als vaststaand worden beschouwd, maar waarvan niet bekend is in welke omvang of wanneer die zullen leiden tot betalingen. De oorzaak van de voorziening moet voor de balansdatum liggen en het bedrag dient redelijk goed in te schatten te zijn.

Nalatenschappen

Baten uit nalatenschappen worden verwerkt in het verslagjaar waarin de akte van verdeling is ontvangen, of de rekening en verantwoording (als er geen akte van verdeling is). Alleen indien de akte van verdeling of de rekening en verantwoording voor balansdatum is ontvangen, wordt de bate uit de nalatenschap in het verslagjaar verwerkt. De organisatie verwerkt uitbetalingen in de vorm van voorschotten in het verslagjaar waarin ze worden ontvangen als baten uit nalatenschappen. Nalatenschappen met vruchtgebruik worden gewaardeerd voor 100% van de liquide middelen of WOZ-waarde als de eindsom gegarandeerd is.

Overige activa en passiva

Voor zover in het vorenstaande niet anders is aangegeven, worden activa en passiva gewaardeerd op de geamortiseerde kostprijs. Hierbij wordt op vorderingen en voorraden, indien dit noodzakelijk is, een voorziening in mindering gebracht.

2.4.3 Grondslagen staat van baten en lasten

Algemeen

De grondslagen van de resultaatbepaling zijn niet gewijzigd ten opzichte van vorig jaar. De baten worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd; kosten zodra zij voorzienbaar zijn.

Baten in natura

De baten in natura worden gewaardeerd op reële waarde, voor zover deze betrouwbaar vastgesteld kunnen worden. Baten in natura die in de goederdoelenbranche normaal zijn, worden niet meegenomen in de baten.

Baten en lasten projecten

De verwerking van baten uit subsidie behorende bij projecten vindt in principe plaats in het jaar waarin de baten zijn toegezegd. Echter de baten uit subsidies voor projecten met een looptijd van langer dan 1 jaar worden verantwoord op het moment dat er kosten tegenover staan. Kosten worden in principe onderbouwd met inkoopfacturen, geregistreerde werkuren en indien van toepassing met declaraties van projectpartners. In voorkomende gevallen is de mate van realisatie afhankelijk van het behalen van gedefinieerde mijlpalen in projecten via besluitvorming van stuurgroepen. De nog niet bestede projectgelden worden op de balans gepassiveerd. Baten uit donaties voor projecten worden in het jaar van ontvangst verantwoord en aan het betreffende bestemmingsfonds toegerekend.

Subsidies en donaties

Indien een subsidie of donatie wordt verkregen waaraan een terugbetalingsverplichting is verbonden overeenkomstig de gestelde voorwaarden, wordt de bate verantwoord naar rato van de geboekte kosten of geboekte verplichtingen. Indien een subsidie of donatie wordt verkregen zonder terugbetalingsverplichting, wordt de bate verantwoord in het jaar van toekenning.

Bestedingen

De kosten worden toegerekend aan de verslagperiode waarop zij betrekking hebben. Vogelbescherming kent verschillende meerjarenprogramma's en financiert meerjarige projecten. De verplichtingen uit hoofde van toezeggingen worden verantwoord in het jaar waarop de toezegging betrekking heeft. Een toekenning voor een meerjarenproject wordt gesplitst in jaarlijkse bedragen die ten laste komen van het jaar waarop de bijdrage betrekking heeft. De reeds toegezegde bijdragen welke nog niet als last zijn verantwoord, worden toegelicht bij de niet in de balans opgenomen verplichtingen.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode.

2.4.4 Verbonden partijen

Stichting Bettie Wiegman Fonds heeft ten doel het stimuleren van onderzoek naar en bescherming van in Nederland, en met name in Noord-Nederland en in het Waddengebied, voorkomende vogels, alsmede het verrichten van alle verdere handelingen die met het voorstaande in de ruimste zin verband houden of daartoe bevorderlijk kunnen zijn. Per 1 januari 2023 maakt Vogelbescherming geen deel meer uit van het bestuur. De stichting is per deze datum geen verbonden partij meer.

2.4.5 Grote projecten

Vogelbescherming heeft een aantal belangrijke projecten onder haar hoede. Daarin zijn drie grote projecten te onderscheiden met significante invloed op de cijfers. Onderstaand een toelichting met verwijzing naar de vindplaats in de jaarrekening.

Holwerd aan Zee

Toegekend:	6 maart 2019, oorspronkelijke looptijd t/m 31 maart 2023
Gefinancierd door:	Nationale Postcode Loterij (NPL Droomfonds donatie)
Projectbegroting voor het deel Vogelbescherming:	€ 15.000.000 (NPL)
Inhoud:	Onder penvoerderschap van de Provincie Fryslân is de totaalbegroting van dit project € 63.300.000. Vogelbescherming participeert in dit project ter hoogte van de donatie van het NPL Droomfonds bedrag en is alleen hiervoor verantwoordelijk. Het projectdoel is het teweeg brengen van een dijkdoorbraak voor nieuwe natuur voor dieren en mens. De project naam is dan ook: "Een dijk van een doorbraak, Holwerd aan Zee"
Verdere partijen in het project:	Provincie Fryslân, Gemeente Noordest-Fryslân,
Stichting Holwerd aan Zee, It Fryske Gea,	Waddenvereniging en Staatsbosbeheer.
Voor meer info zie URL website:	www.holwerdaanzee.nl

Holwerd aan Zee

	2019	2020	2021	2022	2023	Per 31.12.2023
Ontvangsten						
Vooruitontvangen NPL	15.000.000	-	-	-	-	15.000.000
Pachtopbrengsten	-	-	39.833	43.066	43.179	126.078
Renteopbrengsten	-	-	-	-	106.208	106.208
Totaal	15.000.000	-	39.833	43.066	149.387	15.232.286
Uitgaven						
Declaraties Provincie Fryslân	-	637.400	-	284.145	-	921.545
Declaraties Waddenvereniging	-	-	-	5.650	-	5.650
Declaraties Fryske Gea	-	-	-	11.200	4.400	15.600
Grondaankoop	-	2.710.702	-	-	-	2.710.702
Kosten gerelateerd aan grondaankoop	-	75.349	-	15.413	18.169	108.931
Rentelasten	-	-	57.234	37.397	-	94.631
Diverse kosten	20.337	15.786	28.371	1.362	12.070	77.926
Personele lasten VBN	24.444	48.900	52.225	49.725	43.700	218.994
Totaal	44.781	3.488.137	137.830	404.892	78.339	4.153.979
Vooruitontvangen bedragen verantwoord onder liquide middelen en kortlopende schulden:						11.078.307

Vindplaats in de jaarrekening:

Baten, realisatie o.b.v. de jaarlijkse lasten:	rubriek 2.7.3 (Baten van loterijorganisaties)
Lasten:	rubriek 2.7.9 (Besteed aan doelstelling Bescherming Natuur)
Vooruitontvangen donatie:	rubriek 2.5.9 (Schulden)

Risico's zijn inherent aan een groot langlopend project met veel partijen en soms ingewikkelde gebiedsprocessen. Het jaar 2023 was een spannend jaar voor Holwerd aan Zee. Tegen alle verwachtingen in trok Gedeputeerde Staten van de provincie Fryslân de steun in voor de 'Natuurlijke Variant' die werd aanbevolen door de stuurgroep van het project. Uiteindelijk koos Provinciale Staten wél

voor de 'Natuurlijke Variant'. De planuitwerking is nu volop in ontwikkeling. Definitieve besluitvorming volgt halverwege 2024. De Nationale Postcode Loterij wordt regelmatig geïnformeerd over de financiële en inhoudelijke voortgang van het project. Voor een inhoudelijke toelichting van het project wordt verwezen naar het uitgebreide Impactverslag.

Wij & Wadvogels, Fase I

Toegekend:	28 juni 2019, looptijd t/m 31 december 2025
Gefinancierd door:	Waddenfonds, Ministerie LNV, Provincie Groningen, Provincie Fryslân, Provincie Noord-Holland
Totale projectbegroting:	€ 15.429.029, opgedeeld in 25 deelprojecten
Inhoud:	Negen organisaties slaan de handen ineen voor het herstel van gezonde vogelpopulaties in het Waddengebied.
Verdere partijen in het project:	Het Groninger Landschap, It Fryske Gea, Landschap Noord-Holland, Natuurmonumenten, Rijksuniversiteit Groningen, Staatsbosbeheer, The Fieldwork Company en de Waddenvereniging. Vogelbescherming is trekker en penvoerder.

Wij & Wadvogels, Fase I

	2019	2020	2021	2022	2023	Per 31.12.2023
Ontvangsten						
Baten o.b.v. de kosten	32.811	1.152.742	1.910.044	2.595.267	2.322.500	8.013.364
Totaal	32.811	1.152.742	1.910.044	2.595.267	2.322.500	8.013.364
Uitgaven						
Partners	-	433.483	564.741	945.049	1.534.637	3.447.910
VBN	8.195	531.713	1.143.703	1.542.364	603.083	3.829.058
Personele lasten VBN	24.616	187.546	201.600	107.854	184.780	706.396
Totaal	32.811	1.152.742	1.910.044	2.595.267	2.322.500	8.013.364

Resultaatimpact per jaar is nihil, omdat baten en kosten tegen elkaar wegvallen.

Vindplaats in de jaarrekening:

Baten, realisatie o.b.v. de jaarlijkse lasten:	rubriek 2.7.4 (Baten van subsidies van overheden)
Lasten:	rubriek 2.7.9 (Besteed aan doelstelling Bescherming Natuur)
Vordering:	rubriek 2.5.5 (Vorderingen en overlopende activa)
Vooruitontvangen:	rubriek 2.5.9 (Schulden)

Risico's zijn inherent aan een groot langlopend project met veel partijen en soms ingewikkelde gebiedsprocessen. De stuurgroep, bestaande uit afgevaardigden van alle partners, wordt frequent geïnformeerd over de eventuele risico's. De financiers ontvangen jaarlijks een voortgangsrapportage en er vindt regelmatig overleg plaats met het Waddenfonds. Voor een inhoudelijke toelichting van het project verwijzen wij u naar het uitgebreide Impactverslag.

Wij & Wadvogels, Fase II

Toegekend:	1 juli 2023, looptijd t/m 31 december 2027
Gefinancierd door:	Waddenfonds, Ministerie LNV, Provincie Groningen, Provincie Fryslân, Provincie Noord-Holland
Totale projectbegroting:	€ 16.831.130, opgedeeld in 25 deelprojecten
Inhoud:	Zeven organisaties slaan de handen ineen voor het herstel van gezonde vogelpopulaties in het Waddengebied.
Verdere partijen in het project:	Het Groninger Landschap, It Fryske Gea, Landschap Noord-Holland, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en Waddenvereniging. Vogelbescherming is trekker en penvoerder.

Wij & Wadvogels, Fase II

	2023	Per 31.12.2023
Ontvangsten		
Baten o.b.v. de kosten	289.416	289.416
Totaal	289.416	289.416
Uitgaven		
Partners	807	807
VBN	246.070	246.070
personele lasten VBN	42.539	42.539
Totaal	289.416	289.416

Resultaatimpact per jaar is nihil, omdat baten en kosten tegen elkaar wegvallen.

Vindplaats in de jaarrekening:

Baten, realisatie o.b.v. de jaarlijkse lasten:	rubriek 2.7.4 (Baten van subsidies van overheden)
Lasten:	rubriek 2.7.9 (Besteed aan doelstelling Bescherming Natuur)
Vordering:	rubriek 2.5.5 (Vorderingen en overlopende activa)
Vooruitontvangen:	rubriek 2.5.9 (Schulden)

Risico's zijn inherent aan een groot langlopend project met veel partijen en soms ingewikkelde gebiedsprocessen. Een half jaar na de start van het project is gebleken dat de benodigde projectfinanciering niet voor 100% gerealiseerd kan worden. Er wordt in overleg met de financiers gewerkt aan een aangepast projectplan met daarbij een aangepaste begroting. Ook in 2024 zal nog aanvullende financiering gezocht worden.

2.4.6 Financiële status Vogelbescherming

De financiële status van Vogelbescherming is gezond maar niet 'te rijk' als we kijken naar o.a. de liquiditeit en solvabiliteit:

Liquiditeit:

De current ratio (vlottende activa/vlottende schulden) is conform vorig jaar met 1,67 ruim boven de minimale grens van 1,5 die Vogelbescherming hanteert. De € 29,3 miljoen aan liquide middelen ultimo 2023 zijn niet vrij beschikbaar maar zijn voor een groot deel al 'geormerkt'. Zo betreft € 14,5 miljoen vooruitontvangen gelden van projectfinanciers. Hiervan maakt Holwerd aan Zee met € 11,0 miljoen een groot deel uit. Tevens is € 3,7 miljoen ontvangen voor Bestemmingsfondsen waarvan de besteding van de gelden al geheel is bepaald door de geldgevers. Daarnaast heeft Vogelbescherming een continuïteitsreserve van € 7,5 miljoen die de continuïteit van de organisatie moet waarborgen en dit bedrag dient dus in principe liquide beschikbaar te blijven. Per saldo resteert dan € 3,6 miljoen aan vrij te besteden liquide middelen.

Solvabiliteit:

De solvabiliteit (eigen vermogen / balanstotaal) is ultimo 2023 met 47% gezond te noemen, hoewel er sprake is van een afname van 4% t.o.v. 2022. Ook voor de solvabiliteit geldt dat nu al vaststaat dat de Bestemmingsfondsen van € 3,7 miljoen uitgegeven zullen worden komende jaren aan de door de geldgever bepaalde doelen. De continuïteitsreserve van € 7,5 miljoen dient onaangetast te blijven. Het vrij besteedbare eigen vermogen gecorrigeerd voor de Bestemmingsfondsen en de continuïteitsreserve zou neerkomen op een solvabiliteit van 17% (eind 2022: 21%). Dit is een lager vrij te besteden eigen vermogen dan wellicht op het eerste gezicht gedacht kan worden.

2.5 Toelichting op de balans per 31 december 2023

	2023	2022
2.5.1 Immateriële vaste activa		
Boekwaarde per 1 januari	354.923	576.704
Investerings	-	-
Afschrijvingen	-242.396	-221.781
Boekwaarde per 31 december	112.527	354.923
Cumulatieve aanschafwaarde per 31 december	2.359.775	2.359.775
Cumulatieve afschrijvingen per 31 december	-2.247.248	-2.004.852
Boekwaarde per 31 december	112.527	354.923
De boekwaarde van de immateriële vaste activa bestaat uit de volgende categorieën:		
ICT en software	112.527	354.923
Overige immateriële vaste activa	-	-
	112.527	354.923
2.5.2 Materiële vaste activa		
a. Pand Boulevard 12		
Boekwaarde per 1 januari	3.389.437	3.536.641
Investerings	36.600	3.424
Afschrijvingen	-150.603	-150.628
Boekwaarde per 31 december	3.275.434	3.389.437
Stand per 31 december		
Cumulatieve aanschafwaarden	5.576.659	5.534.935
Cumulatieve afschrijvingen	-2.301.225	-2.145.498
Boekwaarde per 31 december	3.275.434	3.389.437
b. Overige materiële vaste activa		
Boekwaarde per 1 januari	164.262	248.774
Investerings	28.435	139.390
Desinvesteringen	-	-106.480
Desinvesteringen cumulatieve afschrijving	-	35.615
Afschrijvingen	-89.508	-153.037
Boekwaarde per 31 december	103.189	164.262
Stand per 31 december		
Cumulatieve aanschafwaarden	2.172.618	2.144.183
Cumulatieve afschrijvingen	-2.069.429	-1.979.921
Boekwaarde per 31 december	103.189	164.262
Totaal materiële vaste activa	3.378.623	3.553.699
Totaal immateriële en materiële activa	3.491.150	3.908.622

De WOZ-waarde van het pand aan Boulevard 12 te Zeist is per 1 januari 2023 € 2.184.000. Deze waarde is gelijk aan de WOZ-waarde op 1 januari 2022 (€ 2.184.000).

In het kader van het project Holwerd aan Zee is in 2020 grond aangekocht voor € 2,7 miljoen. Deze grond is in 2020 afgewaardeerd naar € 0 euro, omdat het doel natuurgrond betreft zonder economische waarde. Verder is er een Natura 2000-gebied in Westzaan in eigendom van Vogelbescherming; deze grond is gewaardeerd op € 0 euro. In 2022 is een overeenkomst gesloten met Staatsbosbeheer voor verkoop van deze grond voor € 2 miljoen. Deze verkoop past in het beleid van Vogelbescherming dat zij geen terreinbeheerder wil zijn. Vogelbescherming zal de betreffende percelen daadwerkelijk leveren, eind 2024 of begin 2025. Het boekresultaat van circa € 2 miljoen, na aftrek van kosten, zal worden verantwoord op het moment dat de risico's en het juridische eigendom is overgegaan op de koper.

2.5.3 Financiële vaste activa*Effecten*

	2023	2022
Obligaties Stichting Grondbeheer Biologisch Dynamische Landbouw		
Stand per 1 januari	200.000	200.000
Aankopen	-	-
Verkopen	-	-
Waardeverandering van beleggingen	-	-
Stand per 31 december	200.000	200.000
<i>Lening u/g (in het kader van de doelstelling)</i>		
	2023	2022
Stand per 1 januari	784.473	853.919
verstrekkingen	175.000	12.374
Aflossingen	-102.195	-81.820
Stand per 31 december	857.278	784.473
Totaal financiële vaste activa	1.057.278	984.473

Specificatie van de leningen u/g per 31-12-2023

Lening aan	Kaasmakerij 'De Terschelling' I	Kaasmakerij 'De Terschelling' II	Schapen- boerderij 'De Zeekraal'	Boerderij Spanjer	V.O.F. Zorgdrager	Totaal
Jaar verstrekking lening	2014	2019	2016	2019	2023	
Looptijd t/m	2029	2035	2029	2030	2038	
Aflossingsvorm	lineair	lineair	lineair	lineair	lineair	
Zekerheden	geen	geen	geen	geen	geen	
Achtergestelde lening	nee	nee	nee	ja	nee	
Rentepercentage	0%	0%	0%	0%	0%	
Hoofdsom	484.000	600.000	120.000	31.043	0	1.235.403
Verstrekt bedrag	-	-	-	-	175.000	175.000
Aflossing t/m 2022	-263.620	-120.000	-62.310	-1.400	-8.775	-456.105
Aflossing 2023	-32.280	-40.000	-8.040	-5.000	-11.700	-97.020
Pro resto hoofdsom	188.100	440.000	49.650	25.003	154.525	857.278

Als onderdeel van het project Polderpracht zijn er in de periode voor dit verslagjaar renteloze leningen verstrekt aan een biologische kaasmakerij en aan twee biologische boerderijen op Terschelling. In dit boekjaar is een aanvullende verstrekking gedaan aan boerderij Zorgdrager ter financiering van de aankoop van grond. De activiteiten van de kaasmakerij en de biologische boerderijen leveren een belangrijke bijdrage aan de ontwikkeling van vogelvriendelijk weidebeheer op Terschelling. De verwachte aflossingen in het komende boekjaar zijn onder de kortlopende vorderingen verantwoord.

2.5.4 Voorraden

De post heeft betrekking op artikelen die in de winkel worden verkocht.

	2023	2022
Optiek	334.840	411.654
Overige voorraden	45.659	45.893
Totaal voorraden	380.499	457.547

Gezien de ouderdom en de staat waarin de voorraad van de winkel verkeert, is het niet noodzakelijk om een voorziening voor incourantheid te treffen.

2.5.5 Vorderingen en overlopende activa

	2023	2022
Te ontvangen uit nalatenschappen (*1)	450.575	383.628
Te ontvangen subsidies en donaties (*2)	972.558	1.120.709
Te ontvangen subsidies Wij & Wadvogels fase 1	1.066.369	1.687.605
Te ontvangen subsidies Wij & Wadvogels fase 2	115.940	-
Te ontvangen van debiteuren	372.165	499.752
Lening u/g Kaasmakerij de Terschellinger B.V. < 1 jaar	32.280	34.970
Lening u/g Schapenboerderij de Zeekraal < 1 jaar	8.040	8.040
Lening u/g Kaasmakerij Terschelling II < 1 jaar	40.000	40.000
Lening u/g Potstal Spanjer < 1 jaar	5.000	5.000
Lening u/g V.O.F. Spanjer < 1 jaar	11.700	-
Te ontvangen rente spaarrekeningen en deposito's	94.478	2.385
Nog te factureren bedragen	-	-
Overige vorderingen	210.940	145.485
Totaal kortlopende vorderingen	3.380.045	3.927.574
Totaal vorderingen	3.380.045	3.927.574

(*1) De vorderingen uit nalatenschappen zijn als volgt opgebouwd:

	Aantallen 2023	2023	2022
Stand per 1 januari	6	383.628	2.823.525
Nieuw in boekjaar	2	144.610	-
Afgewikkeld in boekjaar	-1	-77.663	-2.337.897
Afboeking vorderingen 2021 (wegens stelselwijziging in 2022)	0	-	-102.000
Stand per 31 december	7	450.575	383.628

Vogelbescherming is per 31 december 2023 erfgenaam van vier nalatenschappen belast met vruchtgebruik.

De waarde van de nalatenschappen belast met vruchtgebruik bedraagt € 102.940. Er is hier sprake van bloot eigendom.

Bij vruchtgebruik wordt niet gewaardeerd als de vruchtgebruiker mag interen, vervreemden of beleggen.

(*2) Specificatie te ontvangen subsidies en donaties:

	2023	2022
Subsident of donateur / project:		
Europese Unie / LIFE -IP C3-3 Zuidwestelijke Delta	-	113.188
Provincie Zeeland / LIFE -IP C3-3 Zuidwestelijke Delta	-	37.482
Ministerie van LNV / LIFE -IP C3-3 Zuidwestelijke Delta	-	1.232
Europese Unie / LIFE-IP C3-5 Flyway	3.049	71.009
Europese Unie / Natuurwinstplannen	-	13.621
Ministerie van LNV / Natuurwinstplannen	-	9.081
Europese Unie / Interreg Partridge	57.063	42.504
Waddenfonds / Pilot Natuurrijke Slaperdijken Groningen	453.786	386.999
Provincie Groningen / Pilot Natuurrijke Slaperdijken Groningen	46.471	39.461
Kenniscentrum Akkervogels / Pilot Natuurrijke Slaperdijken Groningen	23.338	23.338
Otterfonds / Insectenonderzoek Partridge Extension	21.000	37.388
Edwin Bouw Fonds / Insectenonderzoek Partridge Extension	16.388	-
Provincie Noord-Brabant / Vogels en Vleermuizen in de B5	-	70.363
Europese Unie / LIFE IP All4Biodiversity	5.404	5.404
Het Zeeuwse Landschap / Satellietzender Zomertortel	1.500	1.500
Het Zeeuwse Landschap / Voedsel voor de Zomertortel	15.798	1.230
Provincie Drenthe / Het Paapje bedreigde broedvogels	5.017	5.017
Provincie Groningen / Het Paapje bedreigde broedvogels	10.034	10.034
Sovon / Het Paapje bedreigde broedvogels	4.013	4.013
Anoniem fonds D / Het Paapje bedreigde broedvogels	15.000	-
RVO / Verstandig vissen	2.374	7.710
RVO / Onderzoek Spisula	8.820	2.410
Bettie Wiegman Fonds / Het jaar van de Wilde Eend	6.105	6.105
Anoniem fonds D / Toekomst voor de Tapuit	6.000	6.000
Natuurmonumenten / Toekomst voor de Tapuit	2.000	2.500
Provincie Drenthe / Toekomst voor de Tapuit	6.199	6.199
Edwin Bouw Fonds / Voorbeeldboerderijen Biodiversiteit	80.000	160.000
Anoniem fonds J / Programma Natuur	-	7.600
BirdLife International / Programma Natuur	8.871	8.872
Cultuurfonds / Meer IJsselmeer	-	25.000
ExpoGastlocatie / Meer IJsselmeer	3.000	-
Stichting LandschappenNL / Het Groene Strand	2.149	2.149
Het Zeeuwse Landschap / Het Groene Strand	10.000	10.000
Natuur en Milieufederaties / Handreiking populatieversterking	3.300	3.300
Wereld Natuur Fonds / Haringvliet uit de Hoogte	47.211	-
Provincie Noord-Holland / Rust voor Vogels, Ruimte voor Mensen	15.546	-
IVN Natuureducatie / Groen Traineeship	7.144	-
Cultuurfonds / Betekenis van Landschapselementen	8.079	-
Nationaal Groeifonds / Het Groene Verdienvermogen	6.238	-
BirdLife International / Offshore	11.081	-
Anonieme stichting B / Actieplan Deltanatuur	30.000	-
Anonieme donor / Noordzee	15.000	-
Europese Unie / Natuur-inbouw	11.580	-
Anoniem fonds D / Jaar van de Scholekster	4.000	-
Diverse subsidies en donaties	-	-
	972.558	1.120.709

2.5.6 Liquide middelen

	2023	2022
Kasgelden	4.269	5.628
Gelden onderweg	41.243	2.196
Van Lanschot rekening-courant	5.564.414	6.668
ING rekening-courant	1.469.457	562.256
ABN AMRO rekening-courant	88.721	213.588
Triodos Bank rekening-courant	-	36.543
ABN AMRO spaarrekening	1.565.805	22.276.134
Van Lanschot spaarrekening	49.049	3.742.925
ING spaarrekening	4.953	998.636
ABN AMRO termijndeposito's	20.500.000	-
	29.287.911	27.844.574

Onder de liquide middelen zijn opgenomen de direct opeisbare gelden bij bankinstellingen. Er zijn geen bankgaranties afgegeven of ontvangen. Tevens onder de liquide middelen zijn begrepen deposito's ad € 20.500.000 met een looptijd tot maximaal 4 maanden. Er zijn geen rekening-courantfaciliteiten bij de banken.

2.5.7 Reserves en fondsen

De continuïteitsreserve is bedoeld voor het opvangen van risico's die het voortbestaan van Vogelbescherming in gevaar kunnen brengen. De continuïteitsreserve is gebaseerd op een analyse van specifieke risico's. De continuïteitsreserve bedraagt ultimo 2023 € 7.500.000 (eind 2022: € 7.500.000). Dit is afgerond 0,70 maal de jaarlast van de werkorganisatie. Dit komt overeen met de de norm die Vogelbescherming voor de minimale hoogte van deze reserve hanteert. Hiermee kunnen de vaste uitvoeringskosten gedurende negen maanden gedekt worden. Naast de continuïteitsreserve is er een Bestemmingsreserve financiering activa bedrijfsvoering en een Bestemmingsreserve Strategisch Meerjarenplan.

Bestemmingsreserves door het bestuur bepaald

De mutaties in de bestemmingsreserves kunnen als volgt worden toegelicht:

	2023	2022
Continuïteitsreserve:		
Stand per 1 januari	7.500.000	7.500.000
Mutatie boekjaar	-	-
Stand per 31 december	7.500.000	7.500.000
Bestemmingsreserve financiering activa bedrijfsvoering		
Stand per 1 januari	-	-
Mutatie boekjaar	3.871.649	-
Stand per 31 december	3.871.649	-
Bestemmingsreserve Strategisch Meerjarenplan		
Stand per 1 januari	7.773.910	9.368.274
Mutatie boekjaar	-5.152.187	-1.594.364
Stand per 31 december	2.621.723	7.773.91

Bestemmingsreserve financiering activa bedrijfsvoering

De bestemmingsreserve financiering activa bedrijfsvoering wordt gevormd voor bedragen die aangewend zijn om immateriële vaste activa, materiële vaste activa en voorraden in het kader van de bedrijfsvoering te financieren. Het bedrag van de bestemmingsreserve is gelijk aan de boekwaarde van deze activa. Deze eigen middelen zijn niet liquide en staan niet ter beschikking om aan te wenden voor meerjarenplannen.

Bestemmingsreserve Strategisch Meerjarenplan

Middels de bestemmingsreserve Strategisch Meerjarenplan kunnen de meerjarenplannen op een hoger niveau worden uitgevoerd. Naast intensivering van de beschermingsdoelen zijn middelen vrijgemaakt voor de innovaties op het gebied van marketing, communicatie en bedrijfsvoering.

Bestemmingsfondsen

Onder bestemmingsfondsen zijn middelen opgenomen waarvan de doelstelling door derden is bepaald. Het beleid van Vogelbescherming is erop gericht om de bestemmingsfondsen binnen 3 jaar te besteden. Door hogere baten in 2023 kon meer aan bestemmingsfondsen worden toegevoegd dan begroot. Met name door uitstel van werkzaamheden bij een aantal projecten waren de uitgaven lager dan verwacht. De samenstelling van het saldo van de bestemmingsfondsen ultimo boekjaar is als volgt:

	2023	2022
Stand per 1 januari	3.712.415	4.398.982
Bij: giften en donaties	1.027.729	847.282
Af: bestedingen	-1.018.556	-1.533.849
Stand per 31 december	3.721.588	3.712.415

Specificatie van de bestemmingsfondsen

	Saldo 1-1-2023	Toevoeging	Uitgaven	Saldo 31-12-2023
NPL Waddeneilanden (voorm. Polderpracht)	927.245	4.028	73.842	857.431
Stern Groep N.V. Fonds	68.879	-	23.208	45.671
Kustvogels / Tapuit	6.690	5.120	-3.618	15.428
Moerasvogels	26.779	5.000	31.779	-
Akkervogelparadijs Schouwen-Duiveland	15.857	-	1.072	14.785
Flyway (fonds van periodieke schenkingen)	24.520	134.957	23.766	135.711
Weidevogels, speciale acties	179.749	46.704	49.294	177.159
Grote karekiet 2017	129.851	860	49.549	81.162
Illegale jacht 2017	19.150	4.523	-	23.673
Weidevogels 2017	78.693	12.916	24.948	66.661
BirdsBeesBusiness (NPL/ICCO)	162.594	43.498	187.210	18.882
Rode Lijst	107.798	29.003	29.824	106.977
Elke meter telt, actie 2018	12.858	-12.858	-	-
Strandplevier	67.782	10.151	19.775	58.158
Kustvogels West-Afrika	7.718	52.100	14.772	45.046
PARTRIDGE Extension	88.975	15.228	68.076	36.127
Stadsvogels	45.181	17.487	7.412	55.256
Zomertortel 2019	120.926	3.668	16.801	107.793
Wij & Wadvogels	-	20	-	20
Zangvogels Indonesië 2019	33.762	-33.762	-	-
Leefgebied Weidevogels (nalatenschap 2019)	299.825	-	-	299.825
Akkervogels 2019	27.853	30.000	533	57.320
Beleef de Lente	52	14.125	14.177	-
Landelijk gebied weidevogels (extra donatie van de NPL)	536.914	-	48.411	488.503
Meer IJsselmeer (donatie van de NPL)	448.167	-	108.101	340.066
Portugal	19.474	100	1.353	18.221
Programma Landelijk Gebied	10.436	145.514	48.496	107.454
Programma Internationaal	53.437	140.160	30.984	162.613
Programma Natuur	147.663	959	81.500	67.122
Vogelgriep	38.587	3.305	10.583	31.309
Scholekster	-	23.200	23.200	-
Huismus	-	129.272	33.508	95.764
Juridische werkzaamheden	-	28.500	-	28.500
Actieplan Deltanatuur	-	120.341	-	120.341
Natuur-inbouw	-	58.610	-	58.610
Overige	5.000	-5.000	-	-
Totaal	3.712.415	1.027.729	1.018.556	3.721.588

*NPL = Nationale Postcode Loterij

2.5.8 Voorzieningen**Voorziening jubileumuitkering**

Werknemers van Vogelbescherming hebben gedurende hun dienstverband recht op een aantal jubileumuitkeringen.

Bij het vaststellen van de voorziening wordt rekening gehouden met de volgende elementen:

- de personeelsleden waarop de regeling van toepassing is;
- de geschatte kans dat personeel in aanmerking komt voor de uitkering;
- de leeftijden, de salarissen en de levenskansen van de in de berekening betrokken personeelsleden;
- de hoogte van de uitkeringen;
- een rentevoet van 0% voor de berekening van de contante waarde (2022: 0%).

	2023	2022
Stand per 1 januari	48.891	40.033
Bij: dotatie	6.071	10.339
	54.962	50.372
Af: onttrekking	-3.651	-1.481
Stand per 31 december	51.311	48.891

Voorziening doelstellingen

Het betreft een voorziening voor mogelijk lagere baten als gevolg van een afwijzing van de aanvraag projectsubsidie voor project LIFE-IP C3.3 Zuidwestelijke Delta door de Europese Unie. Na bezwaar door penvoerder LNV is de subsidie in 2023 alsnog toegevoerd.

	2023	2022
Stand per 1 januari	112.645	-
Bij: dotatie	-	112.645
Af: onttrekking	-112.645	-
Stand per 31 december	-	112.645

2.5.9 Schulden

	2023	2022
Te betalen aan crediteuren	1.012.866	809.131
Te betalen loonbelasting en sociale lasten	249.543	254.182
Reservering vakantiedagen medewerkers	246.888	224.565
Te betalen pensioenpremie	192.848	162.290
Te betalen omzetbelasting	89.159	113.959
Vooruitontvangen contributies van leden	1.287.410	1.323.293
Vooruitontvangen bijdrage NPL inzake Holwerd aan Zee (**)	11.078.307	11.007.259
Vooruitontvangen subsidie LNV inzake Wij & Wadvogels, Fase I	-	-
Vooruitontvangen subsidie LNV inzake Wij & Wadvogels, Fase II (**)	2.293.190	-
Vooruitontvangen bijdrage NPL inzake Groene Vrijwilligersnetwerken (**)	1.228.375	1.631.402
Vooruitontvangen bijdrage WNF (NPL) inzake Haringvliet	-	285.562
Vooruitontvangen overige subsidies en donaties (*)	159.059	365.478
Te ontvangen facturen uit verplichtingen	303.567	454.931
Te ontvangen facturen van accountant	52.998	90.587
Overige kortlopende schulden	1.636.402	1.252.290
Totaal kortlopende schulden	19.830.612	17.974.929

(*) Specificatie vooruitontvangen subsidies en donaties:

	2023	2022
Meer IJsselmeer	88.014	88.014
Provincie Fryslân / Rust voor Vogels, Ruimte voor Mensen	2.482	-
Waddenfonds / Rust voor Vogels, Ruimte voor Mensen	-	142.817
Provincie Groningen / Wegbereiding voor de Groningse Patrijs	-	19.233
Provincie Zeeland / Voedsel voor de Zomertortel	-	12.531
Diverse subsidies en donaties	68.563	102.883
	159.059	365.478

(**) De vooruitontvangen bedragen voor deze projecten bestaan feitelijk uit een kortlopend (≤ 1 jaar) en een langlopend deel (> 1 jaar). Het langlopende deel van deze onder de kortlopende schulden gerubriceerde bedragen is respectievelijk € 11.000.507 (Holwerd aan Zee) en € 845.635 (Groene Vrijwilligersnetwerken). De vooruitontvangen subsidies voor Wij & Wadvogels, Fase II zijn in het geheel aan te merken als kortlopende schuld.

2.6 Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

2.6.1 Periodieke giften

Op basis van overeenkomsten voor periodieke giften met particulieren heeft Vogelbescherming ultimo 2023 voorwaardelijke rechten verworven van € 1.058.083. De verworven voorwaardelijke rechten hebben betrekking op de periode 2024 tot en met 2028. Ultimo 2022 waren deze voorwaardelijke rechten € 1.199.256 voor de periode 2023 tot en met 2027.

2.6.2 Niet in de balans opgenomen nalatenschap

Er bestaat per balansdatum een vordering uit voorgaande jaren op een nalatenschap die niet in de balans is opgenomen, omdat de omvang niet betrouwbaar kan worden ingeschat. Bij de notaris is daarvan momenteel circa € 600.000 bekend. Vogelbescherming deelt hierin mee voor een derde deel.

2.6.3 Reguliere bijdrage Nationale Postcode Loterij (NPL)

Vogelbescherming heeft een contractueel voorwaardelijk recht verworven voor een jaarlijkse donatie van € 1.800.000. De bijdrage van de NPL wordt na afloop van het verslagjaar uitbetaald. De huidige toezegging loopt t/m het jaar 2025.

2.6.4 Niet uit de balans blijvende verplichtingen uit meerjarige contracten

In het verslagjaar zijn contracten met partijen gesloten die een meerjarige looptijd hebben. De kosten die uit hoofde van deze contracten te verwachten zijn, worden in de jaarplanningen van de komende jaren opgenomen en begroot in het betreffende boekjaar.

Contractuele verplichtingen in het boekjaar:	
2024	24.339
2025	-
2026	-
Totaal	24.339

2.6.5 Niet uit de balans blijvend recht Akerdijkse Plassen

Vogelbescherming heeft in 2007 grond verkocht aan Natuurmonumenten met een 'voorkeursrecht van koop'. Dit houdt in dat Natuurmonumenten bij verkoop de grond eerst voor 1 euro dient aan te bieden aan Vogelbescherming. Deze grond in de omgeving van de Rotterdamse luchthaven, bekend als de Akerdijkse Plassen, kan grote economische waarde krijgen indien de grond onverhoopt benodigd blijkt te zijn voor bijvoorbeeld uitbreiding van de luchthaven of woningbouw.

2.6.6 Verkoop percelen Westzaan

In 2022 is een overeenkomst gesloten met Staatsbosbeheer voor verkoop van grond, gelegen in de polder Westzaan, voor € 2.000.000. Deze verkoop past in het beleid van Vogelbescherming dat het geen terreinbeheerder wil zijn. De betreffende percelen zullen daadwerkelijk worden geleverd, eind 2024 of begin 2025. Het boekresultaat van bijna € 2.000.000 zal, na aftrek van kosten, worden verantwoord op het moment dat de risico's en het juridische eigendom is overgegaan op de koper.

2.7 Toelichting op de staat van baten en lasten

2.7.1 Baten van particulieren

	Werkelijk 2023	Werkelijk 2022
Contributies	6.500.796	6.386.275
Nalatenschappen	2.903.143	2.755.816
Donaties en giften	1.100.518	1.076.862
Overige baten van particulieren	-	-
Totaal baten van particulieren	10.504.457	10.218.953

In 2023 is € 6.500.796 aan contributie van leden ontvangen. Het aantal leden per 31 december 2023 bedraagt 155.400 (ultimo 2022: 158.801).

2.7.2 Baten van bedrijven

	Werkelijk 2023	Werkelijk 2022
Baten van CJ Wildbird Foods (royalty's en fee webshopverkoop)	359.015	350.762
Baten van overige bedrijven	240.394	280.436
Totaal baten van bedrijven	599.409	631.198

De baten van overige bedrijven betreffen baten van o.m. Kite Optics, Kosmos Uitgeverij, Ballast Nedam, Synchron, Vesteda en Hyundai.

2.7.3 Baten van loterijorganisaties

	Werkelijk 2023	Werkelijk 2022
Nationale Postcode Loterij		
- reguliere bijdrage	1.800.000	1.800.000
- project Groene Vrijwilligersnetwerken	403.027	68.598
- project Holwerd aan Zee	78.339	404.892
Vriendenloterij	2.933	3.251
Totaal baten van loterijorganisaties	2.284.299	2.276.741

Deze post bestaat met name uit de bijdragen van de Nationale Postcode Loterij (NPL). Voor de periode 2021 tot en met 2025 is een overeenkomst gesloten waarin bepaald is dat Vogelbescherming als beneficiënt zal delen in de opbrengst van de loterij. De reguliere bijdrage van de NPL wordt als bate verantwoord in het jaar waarin deze bijdrage wordt ontvangen.

In maart 2019 kende de NPL de droomfondsaanvraag toe aan Vogelbescherming en de Waddenvereniging voor een bedrag van € 15.000.000 i.v.m. het project Holwerd aan Zee. Vogelbescherming is penvoerder. De oorspronkelijke looptijd van het project was vier jaar. Door de omvang van het project neemt afstemming, onderzoek en opstart meer tijd dan vooraf ingeschat.

De ontvangst is geboekt onder de vooruitontvangen bedragen. De in het boekjaar gemaakte kosten worden hier als baten verantwoord. In maart 2022 is door de NPL een extra bijdrage van € 1.700.000 aan Vogelbescherming toegekend voor de uitvoering van het project "Groene vrijwilligers, een gouden investering", samen met partnerorganisaties Stichting LandschappenNL, De Natuur en Milieufederaties, IVN Natuureducatie en SoortenNL. Vogelbescherming is als penvoerder van het project aangewezen. Dit project is gestart in april 2022 en heeft een looptijd van vier jaar. De bijdrage is onder de vooruitontvangen bedragen opgenomen. Gemaakte kosten worden in het betreffende boekjaar als baten verantwoord.

2.7.4 Baten van subsidies van overheden

	Werkelijk 2023	Werkelijk 2022
Instantie		
Waddenfonds (overheidsfonds)	1.386.332	1.649.860
Provincies en gemeenten	798.114	910.942
Ministeries	554.563	350.783
Europese Unie	47.569	96.316
Rijksdienst voor ondernemend Nederland (RvO)	14.241	2.821
Mutatie voorziening lagere baten uit subsidies	112.645	-112.645
Totaal baten van subsidies van overheden	2.913.464	2.898.077

<i>Waddenfonds. Hoofdfinancier van de projecten:</i>	<i>Provincie Zeeland. Medefinancier van het project:</i>
Pilot Natuurrijke Slaperdijken. Looptijd t/m 28-02-2023	Natuur-inbouw. Looptijd t/m 31-8-2026
Wij & Wadvogels, Fase I. Looptijd t/m 31-12-2025	
Wij & Wadvogels, Fase II. Looptijd t/m 31-12-2027	<i>Provincie Fryslân. Medefinancier van de projecten:</i>
	Wij & Wadvogels, Fase I. Looptijd t/m 31-12-2025
<i>Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.</i>	Wij & Wadvogels, Fase II. Looptijd t/m 31-12-2027
<i>Medefinancier van de projecten:</i>	
Wij & Wadvogels, Fase I. Looptijd t/m 31-12-2025	<i>Provincie Groningen. Hoofdfinancier van het project:</i>
Wij & Wadvogels, Fase II. Looptijd t/m 31-12-2027	Wegbereiding Groningse Patrijs. Looptijd t/m 30-06-2023
<i>Europese Unie. Hoofdfinancier van de projecten:</i>	<i>Provincie Groningen. Medefinancier van de projecten:</i>
Partridge INTERREG. Looptijd t/m 30-06-2023	Pilot Natuurrijke Slaperdijken. Looptijd t/m 28-02-2023
Spisula. Looptijd t/m 30-06-2023	Wij & Wadvogels, Fase I. Looptijd t/m 31-12-2025
Verstandig Vissen. Looptijd t/m 31-10-2023	Wij & Wadvogels, Fase II. Looptijd t/m 31-12-2027
Life All4Biodiversity. Looptijd t/m 08-03-2026	
Natuur-inbouw. Looptijd t/m 31-8-2026	<i>Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. Hoofdfinancier van de projecten:</i>
	Spisula - Ruimte voor vogels en vissers. Looptijd t/m 30-06-2023
<i>Provincie Limburg. Medefinancier van het project:</i>	
Natuur-inbouw. Looptijd t/m 31-8-2026	
<i>Provincie Noord-Holland. Medefinancier van het project:</i>	
Wij & Wadvogels, Fase I. Looptijd t/m 31-12-2025	
Wij & Wadvogels, Fase II. Looptijd t/m 31-12-2027	
<i>Provincie Zeeland. Hoofdfinancier van het project:</i>	
Voedsel voor de Zomertortel. Looptijd t/m 31-12-2023	

2.7.5 Baten van verbonden organisaties zonder winststreven

	Werkelijk 2023	Werkelijk 2022
	-	-
Totaal baten van verbonden organisaties zonder winststreven	-	-

2.7.6 Baten van andere organisaties zonder winststreven

	Werkelijk 2023	Werkelijk 2022
<i>Wereld Natuur Fonds</i>		
- project Haringvliet	332.772	36.794
<i>Stichting LandschappenNL</i>		
- project Het Groene Strand	28.394	42.815
<i>Diverse projectpartners</i>		
- project Wij & Wadvogels fase 1	23.362	-
<i>BirdLife International</i>		
- project Instalment of the Velux Marine Energy	16.181	5.100
- project High Seas Marine Protected Area (MPA)	-	17.743
<i>Cultuurfonds</i>		
- project Betekenis van landschapselementen	8.079	-
- project Reizende Expo IJsselmeer	-	25.000
<i>IVN Natuureducatie</i>		
- Groen traineeship	7.144	-
<i>Stichting Zeeuwse Landschap</i>		
- project Voedsel voor de Zomertortel	2.255	1.515
- project Het Groene Strand	-	10.000
<i>Anonieme stichting B</i>		
- project Op de bres voor de Wulp	-	21.700
<i>Anoniem fonds J</i>		
- project Het Paapje	-	18.000
- project Marker Wadden Grondbroeders	-	7.600
<i>De Natuur en Milieufederaties</i>		
- project Handreiking populatieversterking	-	3.300
<i>Stichting BirdLife Europe, Brussel</i>		
- project CSP assessment report	-	2.000
<i>Landschapsbeheer Groningen</i>		
- project Wegbereiding Groningse Patrijs	-	1.650
<i>Agrarische Natuurvereniging Oost Groningen</i>		
- project Wegbereiding Groningse Patrijs	-	1.500
<i>Kenniscentrum Akkervogels Groningen</i>		
- project Natuurrijke Slaperdijken Groningen	-	458
<i>Natuurmonumenten</i>		
- project Toekomst voor de Tapuit	-	500
<i>Sovon</i>		
- project Herman Klompprijs	-	900
<i>Stichting Teuntjeanna</i>		
- vrij te besteden	-	1.000
<i>Constanter Philanthropy Services</i>		
- vrij te besteden	-	1.800
<i>Nederlandse Ornithologische Unie</i>		
- project Herman Klompprijs	-	200
<i>Heimans en Thijse Stichting</i>		
- project Symposium Omgevingswet voor Natuur en Landschap	-	1.500
<i>Diverse opbrengsten</i>	4.409	2.708
Totaal baten van andere organisaties zonder winststreven	422.596	208.392

2.7.7 Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten

	2023	2022
Netto-omzet winkel	1.515.983	1.613.786
Kostprijs winkel	-1.070.839	-1.045.652
Opbrengst verkoop artikelen bestemd voor doelstelling	445.144	568.134
Opbrengst verhuur huisvesting	46.503	47.336
Diverse opbrengsten (o.a. detachering, advertenties, e-learning)	252.893	230.828
Totaal baten als tegenprestatie	744.540	846.298

2.7.8 Overige baten

	2023	2022
Restitutie BTW	30.000	15.000
Diverse baten	30.818	-
Totaal overige baten	60.818	15.000

2.7.9 Bested aan doelstellingen

	2023	2022
Bescherming Algemeen	2.262.635	1.844.986
Bescherming Natuur	4.182.596	4.603.342
Bescherming Landelijk gebied	1.829.656	2.024.478
Bescherming Stad	1.469.456	1.600.305
Bescherming Internationaal	1.109.082	1.181.795
Activeren van de samenleving	3.623.135	3.557.662
Totaal	14.476.560	14.812.568

De uitgaven voor de doelstelling zijn iets lager dan in 2022. Dit heeft vooral te maken met het doorschuiven van enkele grote fysieke projecten in het waddengebied. Bij deze projecten zijn veel partijen betrokken, waardoor de exacte uitvoeringsdatum af kan wijken van onze verwachting. De betreffende projecten zijn opgenomen in onze begroting 2024.

2.7.10 Wervingskosten

Onder wervingskosten zijn alle kosten verantwoord die betrekking hebben op het verwerven van baten fondsenwerving.

Specificatie kosten fondsenwerving	2023	2022
Eigen fondsenwerving	2.037.945	1.872.759
Subsidies	335.854	283.658
Totaal wervingskosten	2.373.799	2.156.417

	2023	2022
Geworven baten	16.724.225	16.233.361
Wervingskosten in percentage van geworven baten	14,2%	13,3%

In 2023 werd 14,2% van de geworven baten uitgegeven aan wervingskosten. Het hogere percentage tegenover 2022 wordt veroorzaakt door extra uitgaven voor telemarketing en voor de inhuur van expertise om de processen en technische inrichting ten behoeve van onze klantrelaties te verbeteren. De wervingskosten bestaan in 2023 voor 85,8% uit kosten voor eigen fondsenwerving. Dit komt neer op 12,2% van de geworven baten (2022: 11,5%). Dit percentage ligt ruimschoots onder de CBF-norm van 25%.

2.7.11 Kosten beheer en administratie

	2023	2022
Kosten beheer en administratie	2.276.872	2.307.230
Som der lasten	19.127.231	19.276.215
% beheer en administratie	11,9%	12,0%

De kosten voor beheer en administratie worden berekend volgens de aanbevelingen van Goede Doelen Nederland. De kostenverdeelstaat is opgenomen in bijlage 3 en een toelichting op de gebruikte parameters in bijlage 1. De vereniging streeft ernaar de kosten van beheer en administratie maximaal 10% van de som der lasten te laten bedragen.

Personeelskosten

Specificatie van de personeelskosten:	2023	2022
Salarissen	5.759.983	5.400.714
Sociale lasten	1.014.531	864.291
Pensioenpremie	717.384	610.144
Overige personeelskosten (o.a. trainingen, reiskosten, thuiswerkvergoeding)	307.245	504.922
Totaal personeelskosten	7.799.142	7.380.071

In 2023 is een loonindexatie van 4% toegepast. De personeelskosten in totaal zijn in 2023 met € 419.072 gestegen. In 2022 bedroeg deze stijging € 591.430.

2.7.12 Saldo financiële baten en lasten

	2023	2022
Rente deposito	294.249	-
Rente spaarrekeningen	30.626	-99.595
Rente obligaties	1.408	1.408
Rentebaten en baten uit beleggingen	326.283	-98.187
Externe kosten beleggingen	-	1.188
Saldo financiële baten en lasten	326.283	-99.375

Baten in natura:

In het boekjaar 2023 heeft Vogelbescherming geen directe baten in natura van materiële omvang ontvangen. Branchebreed gebruikelijke kortingen, onder andere bij licenties, publicaties en drukwerk worden niet als baten in natura beschouwd, mede gezien de beperkte omvang. In het kader van de actie Kijkers voor Kijkers ontvangt Vogelbescherming gebruikte verrekijkers van particulieren om deze door te geven aan vrijwillige vogelwachters in partnerlanden, met name in Afrika. De verrekijkers hebben een beperkte economische waarde en zouden bij doorverkoop nauwelijks tot baten leiden. De kijkers kunnen vaak pas in gebruik genomen worden nadat deskundige vrijwilligers van Vogelbescherming deze gerepareerd hebben. De ideële waarde daarentegen is uiteraard heel groot.

Gebeurtenissen na balansdatum:

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum die hier te melden zijn.

3. Overige informatie

Werknemers

Gedurende het boekjaar zijn op basis van fte's gemiddeld 82,5 (2022: 79,9) werknemers in dienst van de Vereniging.

Gemiddeld per afdeling:	2023	2022
Afdeling Bescherming	32,2	31,1
Afdeling Communicatie	32,9	28,9
Afdeling Bedrijfsvoering	17,4	18,9
Directie	0,0	1,0
	82,5	79,9

Bezoldiging directeur-bestuurder

Naam Floris Italianer
Functie Interim directeur-bestuurder
Dienstverband Geen
 - periode 01-01-2023 t/m 31-12-2023

Bezoldiging:	2023	2022
Jaarinkomen		
Brutosalaris	-	-
Vakantiegeld	-	-
Eindejaarsuitkering	-	-
Jubileumgratificatie	-	-
Jubileumuitkering		
Bezoldiging	251.400	
Totaal bruto jaarinkomen	251.400	-
Belastbare vergoedingen/bijtellingen	-	-
Pensioenlasten (werkgeversdeel)	-	-
Overige beloningen of uitkeringen	-	-
Uitkering beëindiging dienstverband	-	-
Totaal bezoldiging	251.400	-

De bezoldiging ad € 251.400 van de interim directeur-bestuurder blijft onder de voor 2023 geldende maximum WNT-norm van € 311.400 voor topfunctionarissen zonder dienstbetrekking.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de ledenraad en de raad van toezicht van de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels (“Vogelbescherming Nederland”)

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2023

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2023 van Vogelbescherming Nederland te Zeist gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Vogelbescherming Nederland op 31 december 2023 en van het resultaat over 2023 in overeenstemming met de in Nederland geldende Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 650 Fondsenwervende organisaties.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2023;
2. de staat van baten en lasten over 2023; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie ‘Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening’.

Wij zijn onafhankelijk van Vogelbescherming Nederland zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- ▶ het bestuursverslag
- ▶ overige gegevens
- ▶ bijlage 1, 2 en 3

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met RJ 650.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met RJ 650. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vereniging te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De Raad van Toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vereniging.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- ▶ het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- ▶ het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vereniging;
- ▶ het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- ▶ het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- ▶ het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- ▶ het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de Raad van Toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Utrecht, 10 juni 2024

BDO Audit & Assurance B.V.
namens deze,

L.C. Bothoff-van Hoff MSc RA

Bijlage 1. Model voor kostentoerekening

	Toerekening aan:		
	Beheer en Administratie	Realisatie doelstelling	Fondsenwerving
Kostensoort:			
ICT	Bedrag per mw.	Bedrag per mw.	Bedrag per mw.
Afschrijving en financiële lasten	Bedrag per mw.	Bedrag per mw.	Bedrag per mw.
Materiële verzekeringen	Bedrag per mw.	Bedrag per mw.	Bedrag per mw.
Bestuur	35%	49%	16%
Afdeling communicatie	0%	85%	15%
Strategische communicatie & campagnes	0%	95%	5%
Marketing	5%	45%	50%
Retail	0%	45%	55%
Eigen media	0%	100%	0%
Ontwikkeling vereniging	0%	100%	0%
Servicecentrum	20%	70%	10%
Afdeling bescherming	0%	100%	0%
Beleid & Strategie	0%	100%	0%
Stad	0%	100%	0%
Landelijk gebied	0%	100%	0%
Natuur	0%	100%	0%
Internationaal	0%	100%	0%
Bedrijfsvoering	50%	25%	25%

Bijlage 2. Begroting 2024

INKOMSTEN	
<i>Baten van particulieren:</i>	
Contributies	6.600.626
Donaties	1.503.750
Nalatenschappen	2.500.000
Overige baten van particulieren	
Totaal baten van particulieren	10.604.376
Baten van bedrijven	759.000
Baten van loterijorganisaties	2.261.000
Baten van subsidies van overheden	8.432.877
Baten van andere organisaties zonder winstoogmerk	175.500
Baten als tegenprestatie levering producten en diensten	1.099.310
Financiële baten en lasten	330.000
Overige baten	58.000
TOTAAL INKOMSTEN	23.720.063
UITGAVEN	
<i>Out of pocket kosten:</i>	
Afdeling Bescherming	10.137.639
Afdeling Communicatie	4.056.000
Afdeling Bedrijfsvoering en Directie	2.237.729
Totaal out of pocket kosten	16.431.368
Personeelskosten	8.458.336
TOTAAL UITGAVEN	24.889.704
EINDRESULTAAT	-1.169.641
<i>Resultaatverdeling:</i>	
Onttrekking aan bestemmingsfondsen	-872.212
Onttrekking aan bestemmingsreserve Strategisch Meerjarenplan	-201.429
Onttrekking aan bestemmingsreserve financiering activa bedrijfsvoering	-96.000
Begroting onvoorzien (overbegroting)	-
Mutatie continuïteitsreserve	-
EINDRESULTAAT	-1.169.641

De begroting 2024 is goedgekeurd door de Raad van Toezicht op 7 december 2023.

Bijlage 3. Kostenverdeelstaat 2023

	Bescherming	Activeren van de samenleving	Kosten fondsen-werving	Kosten beheer en administratie	Totaal 2023	Totaal 2022
Verstreckte (project)subsidies en (project)bijdragen	-	-	-	-	-	-
Afdrachten aan verbonden (internationale) organisaties	1.388.020	-	-	-	1.388.020	938.283
Salarissen en sociale lasten	3.614.790	1.383.657	906.542	869.526	6.774.514	6.265.005
Pensioenlasten	382.786	146.522	95.998	92.078	717.384	610.144
Overige personeelskosten	163.942	62.753	41.114	39.436	307.245	504.922
Advies- en controlekosten	79.891	30.580	20.036	19.217	149.724	239.790
Huisvestingskosten	130.183	49.831	32.648	31.315	243.978	197.102
Uitbesteed werk	3.459.312	1.324.144	867.550	832.126	6.483.131	6.992.972
Publiciteit en communicatie	308.661	118.148	77.408	74.247	578.464	985.528
Afschrijvingskosten	257.459	408.951	64.567	61.931	482.506	525.447
Kantoor en algemene kosten	1.068.381	408.951	267.936	256.996	2.002.264	2.017.020
Totale lasten	10.853.424	3.623.135	2.272.799	2.276.872	19.127.231	19.276.212
Bijzondere lasten					-	
Som der lasten	10.853.424	3.623.135	2.373.799	2.276.872	19.127.231	
Som der lasten voorgaand jaar	11.254.904	3.557.662	2.156.416	2.307.230	19.276.212	

COLOFON

Bestuursverslag en Jaarrekening
© Vogelbescherming Nederland, 2024

Bezoekadres:
Boulevard 12

Postadres:
Postbus 925
3700 AX Zeist

030-693 77 00
info@vogelbescherming.nl

Grote giften

Sandra Peters
sandra.peters@vogelbescherming.nl
06-121 762 57

Nalaten

Jaap Hijmans
nalatenschappen@vogelbescherming.nl
030-693 77 00

Periodiek schenken

Ledenadministratie
ledenadministratie@vogelbescherming.nl
030-693 77 00

Sponsoring bedrijven

Ellen van Buuren
ellen.vanbuuren@vogelbescherming.nl
030-693 7799

Vormgeving

zabriski.nl

FOTOVERANTWOORDING

Omslag *Roodborsttapuit* - Anco Euser (Vogelfotogalerij)
004 *Karsten Schipperheijn* - Fred van Diem
006 *Jan-van-gent* - Fred Bisschop (Vogelfotogalerij)
008 *Scholekster* - Shutterstock
012 *Krooneend* - Hans Peeters
019 *Zeearend* - Shutterstock
026 *Rosse grutto* - Hans Vonk (Vogelfotogalerij)
037 *Geelgors* - Leo Quodbach (Vogelfotogalerij)
038 *Kraanvogel* - Rinus Motmans (Vogelfotogalerij)
I *Draaihals* - Shutterstock
042 *Pimpelmees* - Janneke Post (Vogelfotogalerij)

